ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย

นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

STUDENTS CARE AND SUPPORT SYSTEM AFFECTING STUDENTS' QUALITY ACCORDING TO STUDENTS STANDARD CRITERIA OF BASIC EDUCATION SCHOOLS NAKHON PATHOM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

By

Taweepong Lomwong

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง " ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 " เสนอโดย นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

…….....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.ศริยา สุขพานิช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดา สุวรรณกุล)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศริยา สุขพานิช)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

47252305 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คำสำคัญ : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน/คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน

ทวีพงศ์ หล่มวงษ์ : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.ศริยา สุขพานิช , รศ.ดร.จิราวรรณ คงคล้าย และ ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 154 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 2) คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 และ 3) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 109 โรง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูหัวหน้างานแนะแนว และครูที่ปรึกษา รวมทั้งสิ้น 436 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกรมสุขภาพจิต และคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ตามกรอบแนวทางของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการ ศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน

2. คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. ..... 2. ..... 3. .....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

47252305 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM / STUDENTS' QUALITY ACCORDING TO STUDENTS STANDARD CRITERIA

TAWEEPONG LOMWONG : STUDENTS CARE AND SUPPORT SYSTEM AFFECTING STUDENTS' QUALITY ACCORDING TO STUDENTS STANDARD CRITERIA OF BASIC EDUCATION SCHOOLS NAKHON PATHOM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE. THESIS ADVISORS : SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D., ASSOC. PROF. CHIRAWAN KONGKLAI, Ph.D., AND ASST. PROF. PRASERT INTARAK, Ed.D.. 154 pp.

The purposes of this research were to determine 1) student care and support system of basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2, 2) the students' quality according to students standard criteria of basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 and 3) student care and support system affecting students' quality according to students standard criteria of basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2. The samples were 109 basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2. The respondents were 4 from each school : school directors, school director assistants, head of guidance disciplinary, and advisors, 436 in total. The research instrument was a questionnaire concerning the student care and support system based on the guidelines in student care and support system of The Ministry of Education and Department of Mental Health and the students' quality according to students standard criteria in schools based on the guidelines in assessment of The Office for National Education Standard and Quality Assessment (Public Organization). The statistics used in data analysis were frequency (f) percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that :

1. Student care and support system of basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 as a whole and as an individual aspect was at a high level, ranking from the highest to the lowest : knowing students individually , students promotion, students classification, prevention and problem solving and referring.

2. The students' quality according to students standard criteria of basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 as a whole and as an individual aspect was at a high level.

3. Student care and support system in the prevention and problem solving aspect affecting students' quality in according to students standard criteria of basic education schools in Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 at .01 level of significance.

Department of Educational Administration Graduate School Silpakorn University Academic year 2008

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1 ..... 2 ..... 3 .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. ศริยา สุขพานิช ประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งมาโดยตลอด รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. จิราวรรณ คงคล้าย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดา สุวรรณกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งขอขอบคุณท่านคณาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ต่างๆ ในขณะศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. วัชนีย์ เชาว์ดำรง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษาต่างๆ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธ์ ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธ์ ดร. ธีระพงศ์ ศรีโพธิ์ อาจารย์ยุทธ โตอดิเทพ อาจารย์จันทร์เพ็ญ โชติศิริ ที่กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ นางรุ่งนภา สุรารักษ์ ประชาสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ได้ให้ความกรุณาเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สะดวกในการส่งทางไปรษณีย์

โอกาสนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา โครงการพิเศษ รุ่นที่ 24 และเพื่อนๆ ในโรงเรียนทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา รวมทั้งบุคคลทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทตัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญตาราง..... ญ

สารบัญแผนภูมิ..... ฑ

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 3

ปัญหาการวิจัย..... 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 8

ข้อคำถามของการวิจัย..... 8

สมมุติฐานการวิจัย..... 9

กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 9

ขอบเขตของการวิจัย..... 11

นิยามศัพท์เฉพาะ..... 15

2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง..... 16

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 16

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 16

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 17

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 19

คณะกรรมการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 30

ประโยชน์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 32

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตาม
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 33

บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา
ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 34

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
	คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา	35
	ภาระหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา	37
	พัฒนาการวัยรุ่น	38
	การพัฒนาคุณภาพชีวิต	41
	คุณภาพนักเรียน	44
	ความหมายของคุณภาพ	44
	คุณภาพนักเรียน	45
	มาตรฐานการศึกษา	47
	มาตรฐานการศึกษาชาติ	48
	มาตรฐานด้านผู้เรียน	51
	มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	54
	สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2	59
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
	งานวิจัยในประเทศ	62
	งานวิจัยต่างประเทศ	68
	สรุป	70
3	การดำเนินการวิจัย	71
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	71
	ระเบียบวิธีวิจัย	72
	แผนแบบการวิจัย	72
	ประชากร	73
	กลุ่มตัวอย่าง	73
	ตัวแปร	74

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ หน้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 76
การสร้างเครื่องมือ..... 77
การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 78
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 79
สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 79
สรุป..... 80
4 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 81
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 81
ตอนที่ 2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2..... 83
ตอนที่ 3 คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2..... 88
ตอนที่ 4 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2..... 97
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 110
สรุปผลการวิจัย..... 110
การอภิปรายผลการวิจัย..... 112
ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 118
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป..... 118
บรรณานุกรม..... 119
ภาคผนวก..... 129
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ..... 130
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล. 133
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม..... 141
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 144
ประวัติผู้วิจัย..... 154

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

1 ขนาดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล..... 74

2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 82

3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม..... 83

4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล..... 84

5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน..... 85

6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน..... 86

7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา..... 87

8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน..... 88

9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม..... 89

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ หน้า

10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์..... 90

11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี..... 91

12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา..... 92

13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์..... 93

14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร..... 94

15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง..... 95

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ หน้า

16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต..... 96

17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 5 ด้านของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำแนกรายด้านและโดยภาพรวม..... 97

18 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม (Y_{tot})..... 98

19 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (Y_1)..... 99

20 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (Y_2)..... 100

21 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (Y_3)..... 102

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ หน้า

22 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความ สามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (Y_4)..... 103

23 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (Y_5).. 104

24 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Y_6)..... 106

25 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (Y_7)..... 107

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ หน้า

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย..... 10

2 ขอบเขตของการวิจัย..... 14

3 กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา..... 20

4 กระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนของอาจารย์แนะแนว/ ฝ่ายปกครอง..... 28

5 โครงสร้างคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 30

6 การประสานงานและร่วมงานเป็นทีม..... 31

7 สรุปการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2..... 109

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประเทศต่างๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกขณะ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบทุนหรือทรัพยากรอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับ "ศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ" การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นพลังของการพัฒนาประเทศในอนาคต[1] ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวว่าการศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือหรือเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล แต่ถ้าประชาชนที่เข้ารับการศึกษาไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพหรือได้มาตรฐาน ความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยก็จะไม่บรรลุผล อีกทั้งยังเป็นการสูญเปล่าในการลงทุนของชาติ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการจัดการศึกษาของชาติที่ผ่านมา ไม่ได้รับความสำคัญในเรื่องของการประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาอย่างเพียงพอ จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานในการประเมินผลโดยหน่วยงานมีน้อยมากทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาได้[2]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน และจัดได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ จึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ คือปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการศึกษาในระบบ

---

[1] สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, <u>การประกันคุณภาพการศึกษา</u>, เล่ม 1 (กรุงเทพฯ : ที.พี.พริ้น จำกัด, 2540), 1.

[2] เรื่องเดียวกัน.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และมีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข[3]

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ยังส่งผลในเชิงลบเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสารเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาสังคมอื่นๆ ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวไม่เหมาะสม และส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการพัฒนา เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตา ภาคภูมิใจในบทบาทที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน เยาวชนให้เติบโต งอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป[4]

---

[3] กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, <u>หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2545), 1- 6.

[4] กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต</u> (นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544), 11.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษา เป็นการมุ่งพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยที่มีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม รู้จักบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน สังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ของเยาวชนนับวันจะมีน้อยลง เยาวชนเป็นวัยที่ต้องการการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมจากผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข มีความสามารถทางสติปัญญา และพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเด็กแต่ละคนมีความต้องการที่แตกต่างกัน สิ่งที่ผู้ใหญ่ให้กับเด็กเพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับเด็กนั้น อาจไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการ รวมทั้งวิธีการเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกัน การเข้มงวดมากเกินไป อาจทำให้เด็กรู้สึกเครียดได้ หรือการตามใจจนเกินไปอาจทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเองจนทำให้เกิดปัญหาในสังคมได้ ครูผู้สอนในบางครั้งก็อาจเป็นผู้สร้างปัญหาให้เกิดกับเด็ก และด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพแวดล้อม ความคาดหวังของผู้ปกครองกับตัวเด็ก สิ่งยั่วยุ ตัวแบบที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ กับเด็กได้อย่างมากมาย[5]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นักเรียนซึ่งอยู่ในระยะวัยรุ่น ช่วงอายุระหว่าง 12 – 16 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน เป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม มีความเป็นอิสระเป็นของตนเอง อาจประพฤติตนไม่เหมาะสมได้ง่าย โดยขาดการไตร่ตรองถึงการกระทำของตนว่าถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่ มีผลกระทบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมอย่างไรบ้าง จึงเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ง่าย หากปล่อยให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นคงอยู่ต่อไปโดยไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขช่วยเหลือแล้ว แนวโน้มอาจนำไปสู่การเกิดปัญหาทางสุขภาพจิต ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน การปรับตัวในครอบครัว และการใช้ชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคตได้

กรมสามัญศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของคน จึงได้ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยริเริ่มจัดบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหา รู้จักตั้งเป้าหมายของชีวิต สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่

---

[5] กรมสุขภาพจิต, <u>รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิตครั้งที่ 5</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2545), 1.

ในสังคมอย่างมีความสุข[6] ในการดำเนินงานในระยะแรก ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงไม่ส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนเท่าที่ควร เนื่องจากขาดความพร้อมด้านปัจจัยในการดำเนินงาน ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ขาดแคลนงบประมาณและอื่นๆ ในขณะที่ผู้เรียนมีความต้องการรับบริการอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง ประกอบกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงทำให้เกิดปัญหาซับซ้อนนานัปการ เช่น ปัญหาการเรียน พฤติกรรมเบี่ยงเบน โรคจิต โรคประสาท ปัญหาสารเสพย์ติด เอดส์ โสเภณีเด็ก การขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม การมีค่านิยมไม่ถูกต้องเหมาะสมกับความเป็นไทย[7] จากสภาพดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีวิธีการในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นระบบ ที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่การดำเนินการใดๆ ต้องตรวจสอบได้จากการมีเอกสาร หลักฐาน หรือร่องรอยการทำงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่มุ่งเน้น ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตลอดจนป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ให้กลายเป็นปัญหาของสังคม โดยมีกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานอย่างชัดเจน มีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการประสานความร่วมมือของผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องหรือชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ [8]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาที่เป็นโรงเรียนนำร่อง ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในปีการศึกษา 2544 ตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้ มาตรการข้อ 9 สนับสนุน ให้โรงเรียนจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเร่งแก้ปัญหายาเสพติด และเพศศึกษาในโรงเรียนโดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง วัดและชุมชน มาตรการ ข้อ 13 พัฒนาครู

---

[6] กรมวิชาการ, <u>แนวปฏิบัติงานแนะแนวตามแผนพัฒนาการแนะแนวกระทรวงศึกษาธิการ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2540 – 2544)</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), 1.

[7] เรื่องเดียวกัน, 32-33.

[8] กรมสามัญศึกษา, <u>กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 5.

แนะแนวในโรงเรียน ในการจัดระบบดูแลนักเรียนที่ได้มาตรฐาน หรือมีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป ให้เป็นนักจิตวิทยาโรงเรียน[9]

กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษา ได้จัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาขึ้นเผยแพร่ ทั้งยังได้จัดการประชุมอบรมผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง และวิทยากรหลักในทุกเขตการศึกษาขึ้น เพื่อนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนทุกแห่งในปีการศึกษา 2544 ซึ่งคาดหวังว่าคู่มือการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม และประเทศชาติสืบไป[10]

ปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนในสังคมไทย นับเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ แก้ไข และป้องกันอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ การปราบปรามและลงโทษเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ปลายเหตุ ไม่สามารถหยุดยั้งพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวมได้ การเข้าใจปัญหาและสาเหตุ เข้าใจวัยรุ่น และความต้องการของวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่ต้องการความรักจากเพื่อน ต้องการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ต้องการเพื่อนที่มีความสนใจอย่างเดียวกัน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด ควรให้โอกาสวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงได้รับการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำอย่างถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และการจัดให้มีบริการฝึกทักษะ เพื่อแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ โดยให้วัยรุ่นได้มีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการเรียน ความรัก เพศ ครอบครัว หรือปัญหาที่ทำให้ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง จนเป็นเหตุให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรง จึงเป็นการป้องกันแก้ไขที่ถูกจุด รวมทั้งจะเป็นการพัฒนาและปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม ให้แก่วัยรุ่นที่ได้ผลยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้นการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมจึงเป็นเรื่องสำคัญ การจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างพอดีระหว่างการแสวงหาปัจจัยต่างๆ ในชีวิตกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ค่านิยม และวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อเตรียมเยาวชนให้มีคุณสมบัติพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ เป็นคนดี คนเก่ง และ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[9] เรื่องเดียวกัน.

[10] หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, <u>ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (ฉบับผู้บริหาร)</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 1.

สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการผลักดันให้ประเทศชาติสามารถก้าวทันโลกอย่างมั่นคง[11]

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณะสุข ได้สรุปรายงานถึงปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ปัญหาการขาดเรียน มีผลการเรียนต่ำ สอบตก บกพร่องในการเรียนรู้บางวิชา ไม่สนใจเรียน พูดคุยในชั้นเรียน เบื่อหน่าย ไม่มีสมาธิ ความใส่ใจสั้น เหม่อลอย ทำงานช้า ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ปัญหาพฤติกรรม ปรับตัวเข้ากับเพื่อไม่ได้ พฤติกรรม กิริยามารยาท การใช้คำพูดไม่สุภาพ ก่อกวน ทะเลาะวิวาท ไม่เชื่อฟัง ต่อต้าน ประพฤติผิดกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน พูดโกหก ลักขโมย เล่นการพนัน หนีโรงเรียน ก้าวร้าว เที่ยวเตร่ มั่วสุม ใช้สารเสพย์ติด มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม มีปัญหาชู้สาว มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

ปัญหาอารมณ์จิตใจ โมโหง่าย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เงียบขรึม ซึมเศร้า เก็บตัว แยกตัวเองออกจากผู้อื่น พยายามทำร้ายตัวเอง จนถึงขั้นฆ่าตัวตาย[12]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาภายในเขตจังหวัดนครปฐม ปฏิบัติภารกิจขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชนและประชาชนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยการศึกษาในระบบ มีสถานศึกษาจำนวน 170 แห่ง ครู-อาจารย์ จำนวน 3,378 คน และนักเรียนนักศึกษาจำนวน 80,356 คน ในการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ผ่านมามีสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการรับเด็กเข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย คือ ร้อยละ 100 นักเรียนที่เข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับแล้วออกกลางคัน มีถึงร้อยละ 0.57 งบประมาณสนับสนุนรายหัวต่อปีต่อคน ไม่เพียงพอเพราะค่าวัสดุต่างๆ มีราคาแพง รวมทั้งงบประมาณซึ่ง

---

[11] กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต</u> (นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข 2544 ข), 35 - 38.

[12] กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต</u> (นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข) 2544 ข), 48-49.

เป็นงบพัฒนาการศึกษาตามสภาพปัญหาความต้องการยังมีไม่เพียงพอเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาสาเหตุของการตกซ้ำชั้น รวมทั้งการออกจากโรงเรียนกลางคันของนักเรียน พบว่า มาจากการไม่ผ่านการประเมินในด้านต่างๆ เช่น ขาดเรียนเป็นประจำ ย้ายติดตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพที่อื่น ฐานะทางเศรษฐกิจ การขาดการเอาใจใส่ดูแลจากครอบครัว ผู้ปกครอง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสยังมีจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 1.28 [13]

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ได้นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 – ปัจจุบัน โดยดำเนินงานตามแนวทางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ การดำเนินงานต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่ ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู พ่อ แม่ มีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอยู่เสมอ ทำให้ทราบความเปลี่ยนแปลง และสามารถหาวิธีการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์ เนื่องจากทุกปัญหาของนักเรียนล้วนมีสาเหตุ และไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใด แต่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ที่มีผลเชิงลบต่อพฤติกรรม ทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและการกระทำ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือในเบื้องต้น ปัญหาก็จะลุกลามมากขึ้นจนมีความซับซ้อนยากต่อการแก้ไขปัญหาในที่สุด เมื่อนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนก็จะมีครูช่วยทำหน้าที่ดังกล่าวแทนพ่อแม่ในช่วงเวลาหนึ่ง[14]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา การดำเนินงานยังมีปัญหา อุปสรรคหลายประการ ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานการสรุปผลการคัดกรองนักเรียน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ปีการศึกษา 2548 พบว่า นักเรียนมีความเสี่ยงต่อการมีปัญหาและนักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับความช่วยเหลือร้อยละ 29.92 ดังนี้ นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ร้อยละ 4.26 ปัญหาด้านสุขภาพกาย ร้อยละ 0.26 ปัญหาด้านสุขภาพจิต ร้อยละ 0.42 ปัญหาด้านเศรษฐกิจครอบครัว ร้อยละ 23.43 ปัญหาด้านการคุ้มครองจากครอบครัว ร้อยละ 11.03 นอกจากนั้น ยังพบปัญหานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

---

[13] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2, <u>แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ 2547 – 2549</u> (นครปฐม : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา, 2546), 8 – 10.

[14] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2, <u>รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2</u> (นครปฐม : นครปฐมการพิมพ์, 2548), 25.

ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นักเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับไม่น่าพึงพอใจ และปัญหาที่สำคัญคือการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เป็นปัญหาระดับชาติด้วย แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร [15]

ผู้วิจัย ในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ได้เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ขึ้น เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย และความสำคัญของการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2. เพื่อทราบคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

3. เพื่อทราบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับใด

2. คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับใด

3. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 หรือไม่

---

[15] เรื่องเดียวกัน.

สมมุติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบข้อคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

2. คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

3. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เป็นการดำเนินงานเชิงระบบ ซึ่งแคทส์ และคาห์น (Katz and Kahn) ได้กล่าวถึงวิธีการในเชิงระบบว่า มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) สภาพแวดล้อม (context) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น และข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ตัวป้อนในระบบทางการศึกษานั้น คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางการศึกษาที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่ นโยบาย บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้ จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการขององค์การ ซึ่งได้แก่ กระบวนการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ในที่นี้รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งในการบริหารงานสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลผลิต คือ นักเรียน จะต้องมีคุณลักษณะเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา

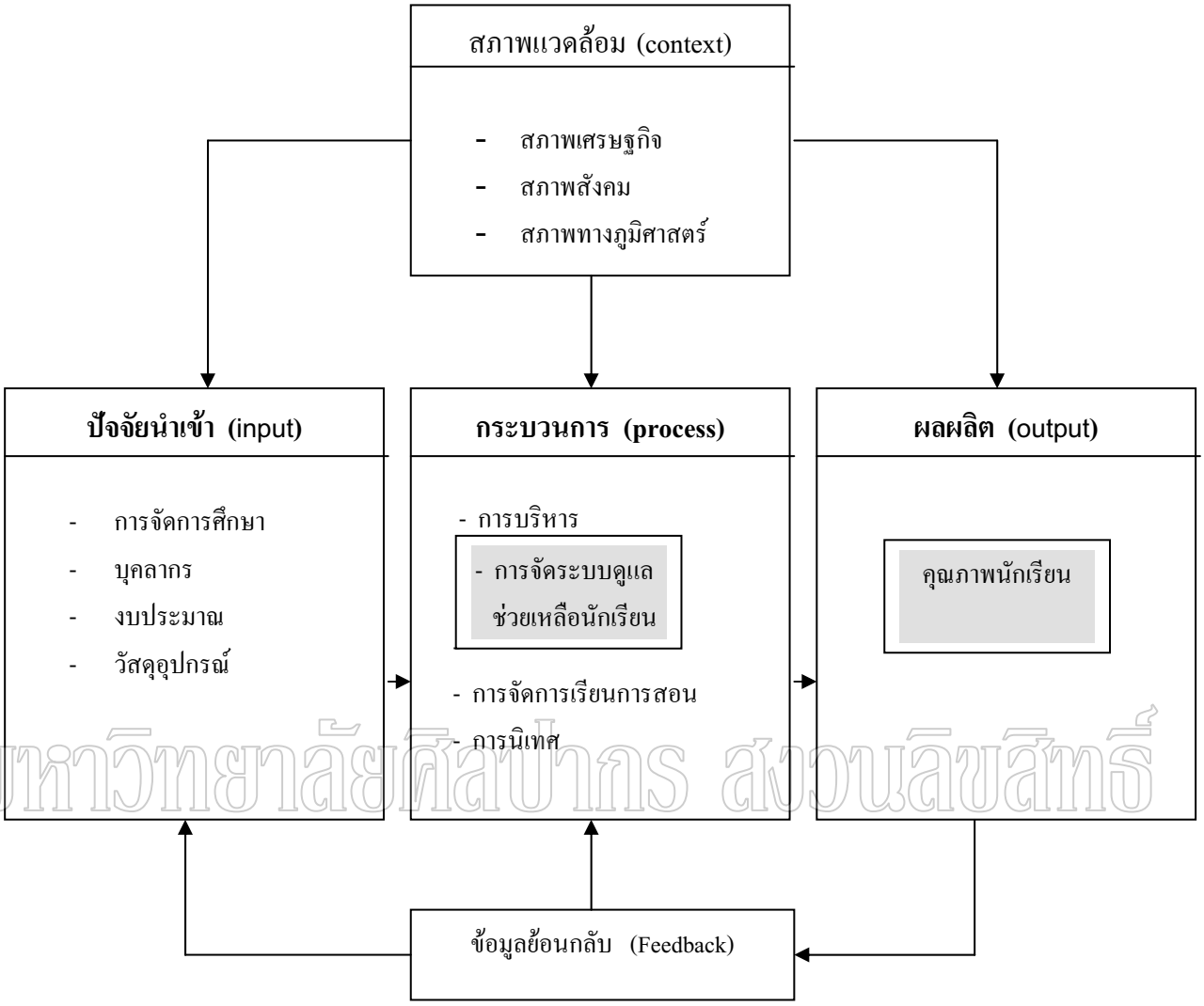

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

: กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546), 2-6.

ขอบเขตของการวิจัย

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาทุกระดับ จึงต้องกระทำอย่างรอบคอบ รัดกุมและเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพแก่การจัดการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนโดยตรง ดังที่ กรมสามัญศึกษา กรมสุขภาพจิต กล่าวว่า การป้องกัน และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียน เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สุขภาพจิตที่ดี มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล รู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น ควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างมีความสุข การดำเนินการจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักในการปฏิบัติงาน มีขอบข่ายการดำเนินงานที่สำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ[16] ซึ่งสอดคล้องกับ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการเรียนการสอนไปได้อย่างง่ายขึ้นว่า ครูจะต้องยอมรับความรู้สึกที่แท้จริง ความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียน ครูและผู้ปกครองต้องช่วยนักเรียนให้แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งครูควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการที่จะช่วยพัฒนาความสามารถเพื่อจะก้าวไปสู่ความสำเร็จตามศักยภาพและสมรรถภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น โรงเรียนและครูสามารถทำได้โดยเน้นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้มีการยอมรับซึ่งกันและกัน แสดงความเอื้ออาทร กระตือรือร้น และใส่ใจ สนับสนุนการให้ความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ให้ร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม หลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบความสามารถกับเพื่อนแต่ควรให้เทียบกับตนเองเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง รู้ว่าอะไรคือจุดแข็ง จุดอ่อนของตน ยอมรับผู้อื่น ปรับค่านิยมของครอบครัว กลุ่มเพื่อนและสังคมให้ใกล้เคียงกับสิ่งที่ตนทำได้ เกิดอัตมโนทัศน์ทางบวก และจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดประสิทธิภาพด้วยการทำกิจกรรมตามเป้าหมายให้สำเร็จตามความมุ่งหวัง เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง[17] นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[16] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 5.

: กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544 ก), 15.

[17] Coopersmith, <u>The antecedent of self – esteem</u> 2nd ed. (California : Cousulting Psychologist Press, 1984), 9-11.

กล่าวถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง โดยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนรู้จักยอมรับและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น[18]

มาตรฐานด้านผู้เรียนนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานของชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา และมาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้[19] กระทรวงศึกษาธิการโดยคณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงาคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยขึ้นโดยนำมาตรฐานชาติ รวมทั้งจุดหมายหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็นตัวตั้งในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในส่วนของมาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[18] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, <u>คู่มือสถานศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544), 44. (อัดสำเนา)

[19] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, <u>มาตรฐานการศึกษาชาติ</u> (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์, 2548), 2.

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา[20]

มาตรฐานด้านผู้เรียนเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 7 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ มาเป็นตัวแปรตามในการวิจัย ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต โดยกำหนดเป็นขอบเขตของการวิจัยดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[20] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, <u>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549), 3 – 6.

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน		คุณภาพนักเรียน
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมนักเรียน 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5. การส่งต่อ	→	1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี 3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา 4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ 5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กรมสามัญศึกษา, <u>กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544ข), 5.

: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, <u>มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง พ.ศ.2549 – 2553)</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549), 2 – 14.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างมีขั้นตอนด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นหลัก ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 7 มาตรฐาน คือ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 6

เขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 หมายถึง หน่วยงานในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ที่แบ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 33 โดยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 2 เขต เขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ประกอบด้วย พื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน อำเภอพุทธมณฑล และอำเภอบางเลน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ประกอบด้วย แนวคิดที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น แต่เดิมทางโรงเรียนจัดบริการโดยงานแนะแนว ในสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูแนะแนวไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กรมสามัญศึกษาจึงได้มีนโยบายให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายของโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษาให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานงานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน[1]

---

[1] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 5.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง โดยพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนรู้จักยอมรับและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น[2]

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการของครูที่ปรึกษาในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษา กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพนักเรียนว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกคนมุ่งหวังว่านักเรียนจะได้เติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ มีสุขภาพจิตที่ดีได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี มีความมานะบากบั่น มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล รู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น ควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม ดูแลช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างมีความสุข[3] ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มี จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ประกอบกับ มาตรา 23 ข้อ (5) ได้กล่าวถึงการ จัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, คู่มือสถานศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544), 44. (อัดสำเนา)

[3] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 1 - 3.

บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา[4]

กรมสุขภาพจิต กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าเป็นการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถ รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา[5]

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนตามกระบวนการทางการศึกษานั้น ยังไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกและในเชิงลบ อันก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังนั้น การช่วยเหลือและป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียน อีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษา เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทบาทของครูจะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของทุกสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะเกิดผลดีต่อทุกคน คือ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม[6]

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานให้เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งใน

---

[4] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, <u>พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542</u> (กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2542), 12 – 13.

[5] กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544ก), 11 – 13.

[6] เรื่องเดียวกัน.

โรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่างๆ ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนบรรลุเป้าหมาย และบังเกิดผลดีต่อสังคมและประเทศชาติ[7]

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษาและกรมสุขภาพจิต ได้กำหนดองค์ประกอบของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้[8]

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[7] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 5.

: กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544 ก), 3.

[8] เรื่องเดียวกัน.

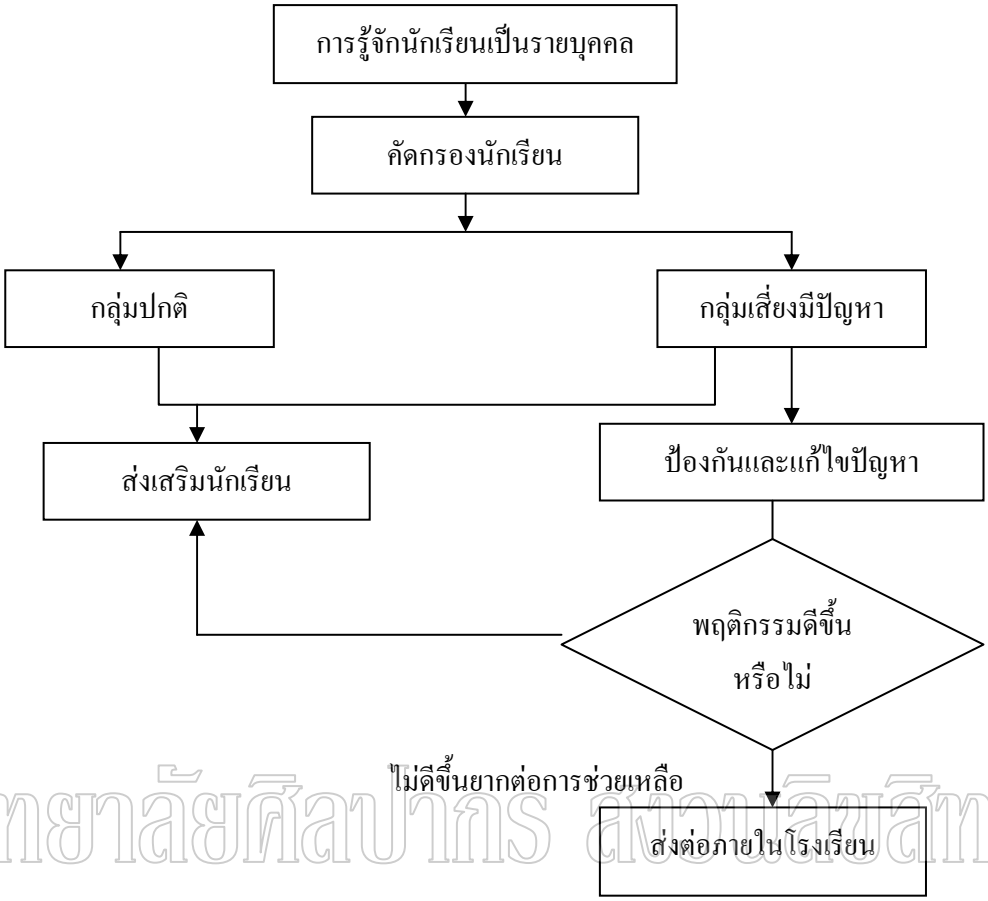

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 3 แผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 6.

จากแผนภูมิที่ 3 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ มีวิธีการ และเครื่องมือที่แตกต่างกันไป มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ความสำคัญ

ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้

ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้หรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่[9] คือ

1.2.1 ด้านความสามารถ ประกอบด้วย

1.2.1.1 ด้านการเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน และพฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น

1.2.1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

1.2.2 ด้านสุขภาพ ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.2.2.1 ด้านร่างกาย รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น

1.2.2.2 ด้านจิตใจหรือพฤติกรรม รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ อารมณ์- ซึมเศร้า/วิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว/ขี้อาย

1.2.3 ด้านครอบครัว ประกอบด้วย

1.2.3.1 ด้านเศรษฐกิจ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ รายได้ของบิดา มารดา/ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่ได้รับในการมาโรงเรียน

1.2.3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ จำนวนพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพย์ติด การติดสุรา การพนัน เป็นต้น

---

[9] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 10 – 12.

1.2.4 ด้านอื่นๆ ที่ครู-อาจารย์พบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ [10] คือ

1.3.1 ระเบียนสะสม

ระเบียนสะสมเป็นเครื่องมือในรูปแบบเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณา ทำความรู้จักนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูคนอื่นๆ หรือเพื่อนของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่างๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้

รูปแบบและรายละเอียดในระเบียนสะสมของแต่ละโรงเรียน มีความแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยความครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ระเบียนสะสม เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับ และเก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือเด็กอื่นๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษา และมีตู้เก็บระเบียนสะสมให้เรียบร้อย

ระเบียนสะสมควรเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา และส่งต่อระเบียนไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป หรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอน หรือจนจบ 6 ปีการศึกษาก็ได้

1.3.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิตซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น

---

[10] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 12.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิต เป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนามาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดย แพทย์หญิง พรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก
2. ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินเด็ก
3. ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อเท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

1.3.3 วิธีการเครื่องมืออื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพของนักเรียน ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการรวบรวมรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อการดำเนินงานคัดกรองนักเรียนได้ตรงตามประเด็นปัญหา

2. การคัดกรองนักเรียน

2.1 ความสำคัญ

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม[11] คือ

2.1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

---

[11] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 15.

2.1.2 กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการ เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่า บุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.2 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดถือเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ใน กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา

กล่าวโดยสรุป การคัดกรองนักเรียนหมายถึง การนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับตัวนักเรียนมาทำการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามเกณฑ์การคัดกรอง ประโยชน์ที่ได้รับก็คือ นำมากำหนดวิธีการเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามปัญหาอย่างแท้จริง การัดกรองนักเรียนนั้นต้องพิจารณาอย่างสมเหตุสมผล มีเครื่องมือเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลหลายๆ ด้าน รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การคัดกรองของพฤติกรรมอย่างชัดเจนในการจัดกลุ่มว่านักเรียนคนไหนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง

3. การส่งเสริมนักเรียน

3.1 ความสำคัญ

การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน กลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา และในการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

3.2 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ[12] คือ

3.2.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว และการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูม จะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย

3.2.2 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) เป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ ความสามารถมากขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมนักเรียนมีความสำคัญที่ครูทุกคนต้องเข้าใจถึงวิธีการดำเนินงาน เป็นการสนับสนุน นักเรียนทุกคนให้มีการพัฒนาชีวิตในทุกๆ ด้าน

---

[12] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 16.

4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

4.1 ความสำคัญ

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปะละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโต เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

4.2 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหากับนักเรียนนั้นมีหลากหลายเทคนิค วิธีการและสิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ[13] คือ

4.2.1 การให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1. จิตวิทยาวัยรุ่น
2. ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์
3. กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญๆ คือ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก
4. แนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพย์ติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น ซึ่งศึกษาค้นคว้าได้จากเอกสารของหน่วยงานต่างๆ

4.2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน และผู้ปกครอง

ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนมีดังนี้

---

[13] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 17 – 18.

1. การรักษาความลับ เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไขไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยไม่ระบุชื่อ สกุลจริงของนักเรียน การเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกียรติ ควรเก็บบันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ การรายงานการช่วยเหลือนักเรียนควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. การแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน จะต้องคำนึงไว้เสมอว่า ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่งเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาใน นักเรียนแต่ละคน

การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูทุกคนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ครูที่ปรึกษาสามารถพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนได้หลายแนวทางโดยคำนึงถึงความเหมาะสม บุคลิกลักษณะ และสภาพแวดล้อมของนักเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5. การส่งต่อนักเรียน

5.1 ความสำคัญ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการในข้อ 4 นั้นอาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข[14]

---

[14] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 19.

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน

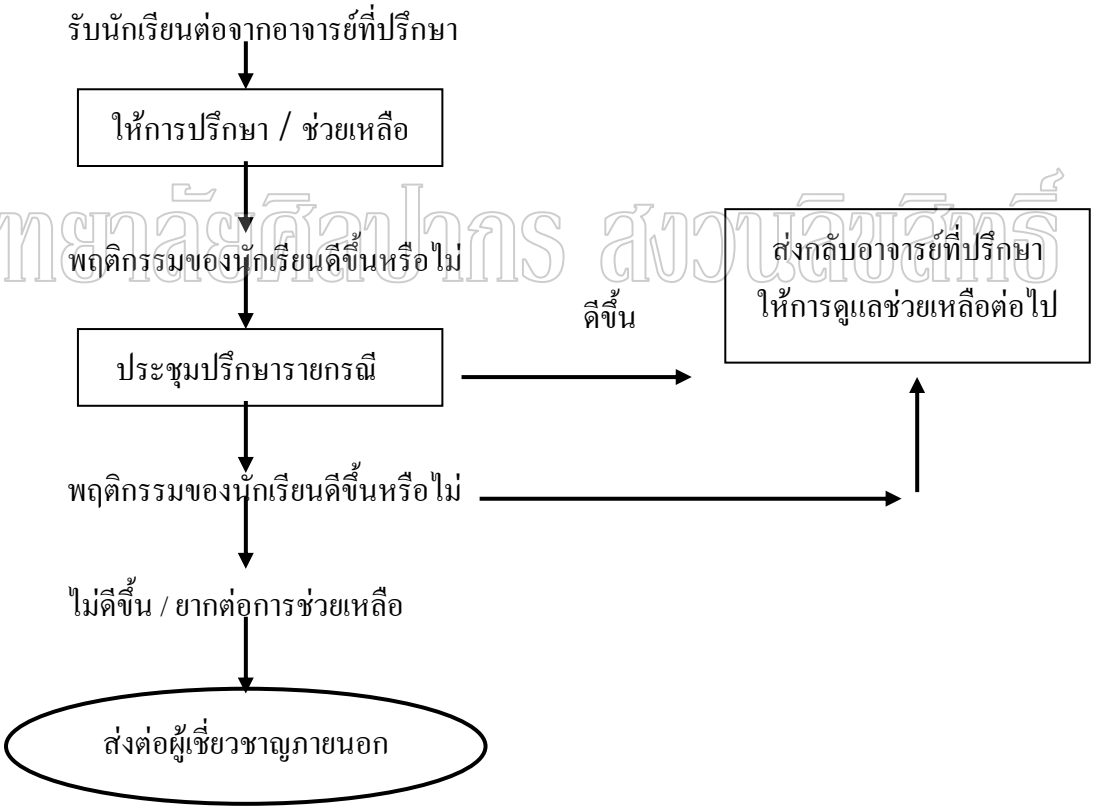

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 4 แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนของอาจารย์แนะแนว / ฝ่ายปกครอง

ที่มา : กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 5.

: กรมสุขภาพจิต, <u>คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544 ก), 15.

5.2 แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา

การส่งนักเรียนไปพบครูอื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้

5.2.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดๆ

5.2.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ เป็นต้น

5.2.3 ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

5.3 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

5.3.1 ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน

5.3.2 สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5.3.3 ครูที่ปรึกษา ควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อ และยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม

5.3.4 ครูที่ปรึกษานัดแนะวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับการช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย

5.3.5 ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

การส่งต่อ คือ กระบวนการที่ทางโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่ยากต่อการแก้ไขและการช่วยเหลือตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับโรงเรียน เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตใจและความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อน เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินการส่งต่อและประสานทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งกรณีดังกล่าวข้างต้นถ้าไม่ได้รับการแก้ไขความยุ่งยากของปัญหาจะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของระบบฯ ดังนั้นโครงสร้างคณะกรรมการการประสานการทำงานระหว่างคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละคณะจึงต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างคณะกรรมการ

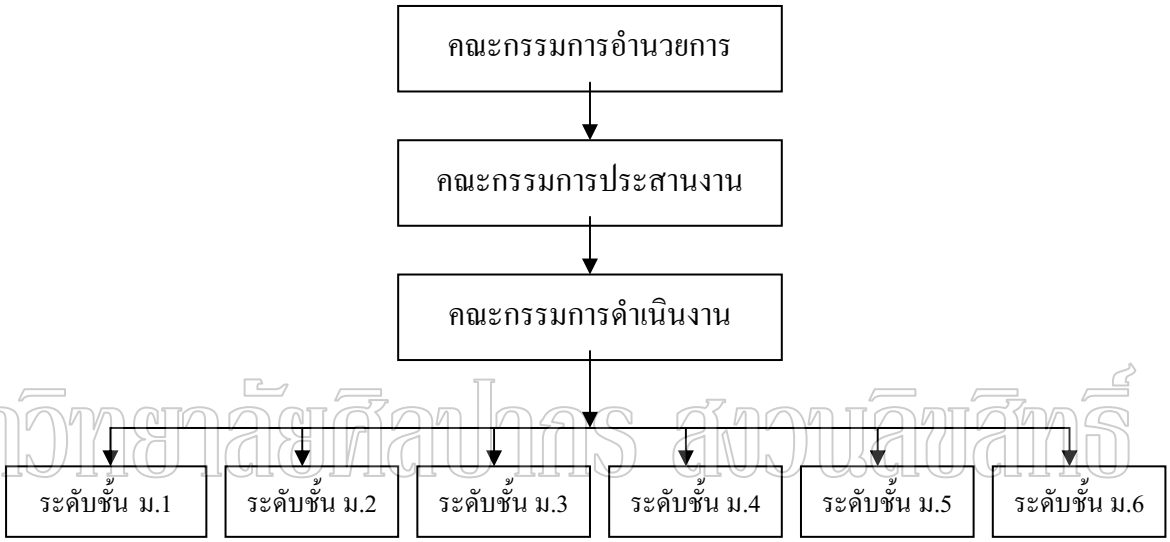

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 5 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, <u>ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 34.

การประสานการทำงาน

กรรมการทั้ง 3 คณะ จะปฏิบัติงานเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและร่วมมือทำงานเป็นทีม

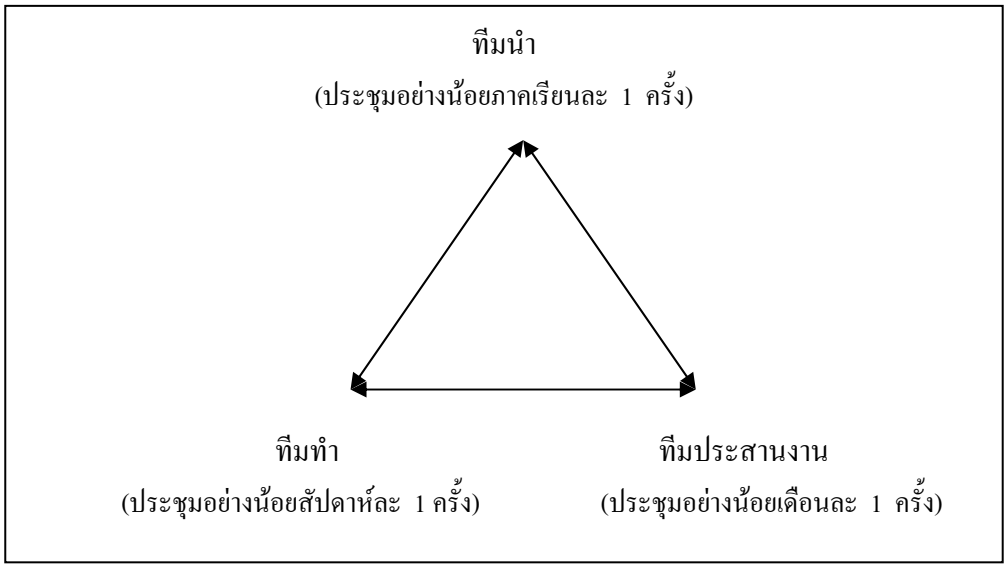

แผนภูมิที่ 6 แสดงการทำงานประสานกันและร่วมงานเป็นทีม

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, <u>ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 34.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

องค์ประกอบของบุคลากรในคณะกรรมการแต่ละคณะและบทบาทหน้าที่

องค์ประกอบของบุคลากรในคณะกรรมการแต่ละคณะและบทบาทหน้าที่ มีรายละเอียดดังนี้[15]

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นประธานกรรมการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้าระดับ หัวหน้าแผนงานโรงเรียน ผู้แทนผู้ปกครองและชุมชน และหัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการและประชุมคณะกรรมการ

---

[15] กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, <u>ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 35 – 36.

อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง นิเทศ กำกับ ติดตาม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแต่ละระดับชั้น และหน้าที่อื่นๆ ที่โรงเรียนกำหนดเพิ่มเติม

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าระดับทุกระดับ หัวหน้างานอนามัย ครูงานแผนงานสารสนเทศ บุคลากรอื่นๆ ตามที่โรงเรียนเห็นเหมาะสม เป็นกรรมการ และมีหัวหน้างานแนะแนวเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ ในการปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการดำเนินงาน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีหน้าที่ในการจัดเอกสารเครื่องมือ เครื่องใช้ในการดำเนินงาน รับผิดชอบจัดประชุมชี้แจงและการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร จัดประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รายงานสรุปผลการดำเนินงาน และงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) แยกเป็น 6 คณะตามลำดับ แต่ละคณะประกอบด้วย หัวหน้าระดับ เป็นประธานกรรมการ รองหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษาในระดับ ครูประจำวิชาในระดับ และครูอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ โรงเรียนพิจารณาบุคคลที่มีความเหมาะสมเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ในการประสานงานผู้เกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะกรรมการดำเนินงานในระดับชั้นของตน บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำเสนอทีมประสาน ประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานประจำของตน และงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สรุปได้ว่าการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นคณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวเนื่องกันทุกองค์ประกอบและทุกบทบาทหน้าที่ การดำเนินการส่งผลต่อเนื่องกันทั้งระบบ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายแตกต่างกันไปแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงสภาพความเป็นจริง โดยมุ่งช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมแตกต่างกัน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กำหนดประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้[16]

- นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
- สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
- นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
- นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
- นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะสอดคล้องกับประโยชน์ของการแนะแนวคือ เพื่อเป็นการดูแลทั้งส่งเสริมและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้องและมีความสุข

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้การดำเนินงานลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการวางระบบและกำหนดแนวทางการดำเนินงานตลอดจนการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้[17]

1. ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายและครูทุกคน ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานให้ความร่วมมือทุกกิจกรรม

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและทำงานอย่างมีความสุขที่จะช่วยพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดรวมทั้งมีการประชุมในแต่ละคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

---

[16] กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, <u>ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544 ข), 3.

[17] เรื่องเดียวกัน.

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ครูทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งตรงกับหลักการของงานแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและมีประโยชน์ต่อนักเรียน เช่นเดียวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหาร ครูทุกคน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการประสานสัมพันธ์กัน

จากกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในสถานศึกษานั้น ครูอาจารย์ที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญ และเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ซึ่งถ้าหากดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนก็จะเป็นไปด้วยความรัก ความเข้าใจ และความอบอุ่น และยังเป็นการสนับสนุน หรือพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพเป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุขตามเป้าหมายของหลักสูตร และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การให้คำปรึกษาเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษาที่ควรจะได้รับการเอาใจใส่จากบุคคลทุกฝ่าย เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดของการจัดการศึกษาที่นักเรียนพึงจะได้รับ ซึ่งนอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้วยังหมายรวมถึง การได้รับความช่วยเหลือให้มีความเข้าใจตนเองและสังคมได้ดีขึ้น เรียนรู้การใช้ทรัพยากรสถาบันให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของตนเอง ครูที่ปรึกษาจึงมีความสำคัญต่อสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้มีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อสนองตอบสังคม และประเทศชาติ [18]

แฮริงตัน กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นทั้งผู้แนะแนวและเป็นทั้งอาจารย์ว่ามีบทบาทต่างๆ ดังนี้ [19]

1. บทบาทในฐานะที่เป็นอาจารย์ เมื่อนักศึกษาในสถาบันการศึกษามักจะมีปัญหาด้านวิชาการ อาจารย์มักจะช่วยนักเรียนแก้ปัญหาต่างๆ ในชั้นเรียนอยู่เป็นประจำ

---

[18] สำเนา ขจรศิลป์, <u>การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวง กองบริการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545), 31.

[19] เรื่องเดียวกัน.

2. บทบาทในฐานะผู้แนะแนว การแนะแนวในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการให้คำปรึกษาทางวิชาการและความคับข้องใจต่างๆ ของนักเรียน

3. บทบาทในฐานะเป็นอาจารย์ผู้หนึ่ง ในบรรดาครูทั้งหมด อาจารย์ที่ปรึกษาอาจได้รับข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในความรับผิดชอบของครูอื่นๆ และในขณะเดียวกัน ตนเองก็เป็นผู้ให้ข้อมูลของนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษาอื่นๆ ด้วย

4. บทบาทในฐานะผู้บริหาร ผู้บริหารที่ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาด้วยนั้น นอกจากจะทำหน้าที่ด้านการบริหารแล้วยังเป็นผู้ให้ข้อมูลต่างๆ พร้อมกับเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการให้คำปรึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน
2. เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพ และการปรับตัว
3. ให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาชี้แนะแนวทางในการเลือกอาชีพ
4. รับผิดชอบนักเรียนและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ
5. อบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน
6. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. กำกับ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา

จากบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ส่งผลให้อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสม เพื่อช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ เพราะการติดต่อของนักเรียนมักจะคำนึงถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาได้มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้[20]

---

[20] ประมวล หมั่นดี, "คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคตะวันออก" (วิทยานิพนธ์ คอ.ม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2542), 20.

สุจริต เพียรชอบ มีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสม คือ มีหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นกันเอง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมและความประพฤติ[21]

วัฒนา พัชราวนิช ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษา ที่จะสามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้[22]

1. สนใจปัญหาต่างๆ ของนักเรียน เอาใจใส่และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ

2. สนใจใฝ่หาความรู้เพื่อให้ทราบถึงหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง รวมทั้งวางแนวทางในการแก้ปัญหา

3. มีความคิดริเริ่ม มีสมรรถภาพในการทำงาน มีความคล่องตัว มีใจรักงานอย่างแท้จริง

4. ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมมามากพอสมควร อันจะนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้

5. มีคุณลักษณะดี เป็นที่ยอมรับของนักเรียน

6. มีไหวพริบและปฏิภาณในการโต้ตอบ การสนทนา การให้คำปรึกษาอย่างฉลาด สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

7. มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีความยุติธรรม มีระเบียบกฎเกณฑ์

8. เป็นบุคคลที่ใจกว้าง สามารถรับฟังความคิดเห็นต่างๆ ได้ถูกสถานการณ์

9. เป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่วิตกกังวลต่อคำวิจารณ์ใดๆ สามารถรับฟังได้ด้วยใจสงบ แล้วพยายามนำข้อบกพร่องไปพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

10. เป็นบุคคลที่สามารถรักษาความสามัคคีภายในกลุ่มได้อย่างสม่ำเสมอ

11. เป็นบุคคลที่สามารถปฏิบัติตัวในฐานะผู้นำแบบประชาธิปไตย อันเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในกลุ่ม

12. เป็นบุคคลที่ยอมรับเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่องานในหน้าที่ของตนเสมอ

13. เป็นบุคคลที่พร้อมที่จะรับสถานการณ์ทุกๆ ด้าน โดยไม่เกิดความวิตกกังวล

---

[21] สุจริต เพียรชอบ, <u>ที่ปรึกษาชี้ทางสว่างไสว ในประมวลบทความประกอบการเรียนวิชาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), 74 – 75.

[22] วัฒนา พัชราวนิช, <u>หลักการแนะแนว</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541), 221 – 222.

14. เป็นบุคคลที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และมีความรับผิดชอบสูง

15. เป็นบุคคลที่มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีเมตตา

16. เป็นบุคคลที่ขยันขันแข็ง มีมานะอดทนในการทำงาน มีความอดทนในการรอคอย

17. เป็นบุคคลที่สนใจติดตามผลงานที่ตนได้ปฏิบัติลงไป

โกลด์สไตน์ (Arnold Goldstein) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาทางการศึกษา ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน สนใจที่จะศึกษาหาความรู้จากตำรา สื่อ และแหล่งความรู้ต่างๆ อยู่เสมอ ในการค้นหาความรู้จากการอ่าน นอกจากการอ่านเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแล้ว ควรต้องอ่านในเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ หลักการบางด้านของจิตวิทยาการศึกษา และแม้กระทั่งเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้อาจารย์ได้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น อาจารย์ที่ปรึกษายังสามารถเรียนรู้จากผู้มาขอรับคำปรึกษาอีกด้วย บุคคลเหล่านี้อาจมีปัญหาในแง่มุมที่แปลกแตกต่างกันออกไป ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้เรียนรู้ไปในตัว บูรณาการประสบการณ์จากการอ่านและประสบการณ์จากการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จะสามารถช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น[23]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา สรุปได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความโอบอ้อมอารี เมตตาศิษย์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีภาวะความเป็นผู้นำ พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และสามารถบูรณาการความรู้มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับศิษย์ได้

ภาระหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

สหวิทยาเขตสมเด็จ กรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดภาระหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาว่า เป็นบุคคลสำคัญที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาในด้านความสามารถ การปรับตัวและการสงเคราะห์ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษา

---

[23] Goldstein, อ้างถึงใน ธันยาพร บุษปฤกษ์, “บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาและปัญหาในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาเขตกลุ่มช่างอุตสาหกรรมในส่วนกลาง สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543), 27.

ควรดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน 6 ข้อ คือ[24]

1. จัดกิจกรรมเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. คัดกรองนักเรียนเพื่อแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
3. ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น ทั้งด้านความสามารถ การปรับตัว และการสงเคราะห์
4. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือการส่งต่อนักเรียน
5. ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. จัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อการรู้จักนักเรียน ป้องกันปัญหา และส่งเสริมพัฒนานักเรียน

พัฒนาการวัยรุ่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตในด้านร่างกาย อวัยวะสืบพันธุ์ หรืออวัยวะเพศ มีสภาวะสมบูรณ์ เป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มักจะพบกับปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ บางครั้งอาจทำให้ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจ บางครั้งวัยรุ่นก็เกิดความสงสัยในพฤติกรรมของตนเองว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ แต่ละคนจะย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่แท้จริงไม่พร้อมกัน ขึ้นอยู่กับสาเหตุต่างๆ การที่จะทราบว่าเข้าสู่วัยรุ่นแล้วหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการมีประจำเดือนครั้งแรกของหญิง และการหลั่งน้ำอสุจิครั้งแรกของชาย ซึ่งจะเป็นสัญญาณบอกให้รู้ว่าได้เข้าสู่วัยรุ่นที่แท้จริง ต่อแต่นั้นก็จะเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ต่อไป[25]

---

[24] สหวิทยาเขตสมเด็จ กรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์, <u>เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนามาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</u> (กาฬสินธุ์ : ม.ป.พ., 2544), 6.

[25] ธงชัย ทวิชาชาติ และคณะ, <u>หนังสือเรียนฉบับสมบูรณ์ พ. 402 สุขศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2540), 1 – 25.

พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางร่างกายของวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกายของชาย จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีอายุประมาณ 13 – 15 ปี เมื่อเพศชายย่างเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายจะเพิ่มขึ้น และเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่จะค่อยลดอัตราการเจริญเติบโตลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย และค่อยๆ มีลักษณะเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอวัยวะเพศเจริญเติบโตเต็มที่ มีหนวดเครา มีขนรักแร้ มีขนตามแขนขา และบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ เนื่องจากการหลั่งของฮอร์โมนเพศชาย ขนาดของร่างกายอาจเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกายและพันธุกรรม ใบหน้าเริ่มมีสิว เสียงจะห้าวขึ้น กล้ามเนื้อและกระดูกจะแข็งแรง สามารถใช้อวัยวะต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้วรูปร่างจะมีขนาดใหญ่โตขึ้นมาก แขนขายาว บางครั้งดูแล้วเก้งก้าง เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย แขนขา หนวดเคราจะเริ่มหยาบและแข็งขึ้น อวัยวะเพศมีขนาดเท่ากับผู้ใหญ่ ผู้ชายจะมีขนาดของร่างกายโตกว่าผู้หญิงทั้งด้านส่วนสูงและน้ำหนักตัว สามารถผลิตเซลล์สืบพันธุ์หรืออสุจิได้และระยะวัยรุ่นนี้จะสิ้นสุดลงเมื่ออายุประมาณ 19 – 21 ปี

2. พัฒนาการทางด้านร่างกายของหญิง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของหญิงนั้นจะเกิดก่อนชายประมาณ 2 ปี และจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว เมื่ออายุประมาณ 14 ปี และอาจสูงอีกเล็กน้อยหลังจากอายุ 15 ปี และไม่สูงอีกเมื่อหลังอายุประมาณ 17 – 18 ปี ส่วนน้ำหนักตัวคงเพิ่มขึ้นช้าๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับอาหารการกิน อัตราการเจริญเติบโตจะช้าลง เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายสภาพร่างกายโดยทั่วไปจะมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอวัยวะเพศเจริญเติบโตขึ้น ความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ เช่น มีเสียงแหลม ขนรักแร้และขนบริเวณอวัยวะเพศมีมากขึ้น ตะโพกขยายกว้างขึ้นและมีความสมบูรณ์ หน้าอกโตขึ้น ใบหน้าเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และมีสิวขึ้นตามใบหน้า กล้ามเนื้อและกระดูกแข็งแรงและสามารถใช้อวัยวะต่างๆ ได้ดีและมีประสิทธิภาพ ส่วนความเจริญเติบโตภายในนั้น ต่อมเพศจะหลั่งฮอร์โมนออกมากระตุ้นให้มีการตกไข่ มีเลือดประจำเดือน หรือ ระดู รังไข่เจริญเติบโตเต็มที่ ต่อมน้ำนมโตใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ เพศหญิงจะสิ้นสุดระยะวัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 18 ปี

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นต้องการอาหารมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องการการออกกำลังกายเพื่อใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นและต้องการพักผ่อนมากด้วย จึงมักมีความรู้สึกว่ากินจุและง่วงเก่ง หรือเป็นวัยที่กำลังกินกำลังนอน จนบางครั้งอาจทำให้ผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นตำหนิว่าตะกละและเกียจคร้าน เพื่อที่จะให้ร่างกายเจริญเติบโต และพัฒนาการเป็นไปตามปกติ จึงควรกินอาหารที่มีประโยชน์ เช่น เนื้อสัตว์ ผัก และผลไม้มากๆ และพยายามออกกำลังกายกลางแจ้ง เช่น เล่นกีฬา ใช้แรงงานประดิษฐ์ หรือก่อสร้างวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ และพักผ่อนในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกอย่างเพียงพอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พัฒนาการด้านจิตใจ

วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง ที่มีความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจจากวัยเด็ก ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านจิตใจของชาย จิตใจและอารมณ์ของเด็กวัยนี้มักมีอารมณ์รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความกลัว ความวิตกกังวล ความดีใจ ความอยากรู้อยากเห็น ฯลฯ และมักจะแสดงออกมาอย่างรุนแรง จึงมักจะถูกเรียกว่าเป็นวัยพายุบุแคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการพิสูจน์ให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว มีความรับผิดชอบต่อตนเองและการงานที่ได้รับมอบหมายสูงขึ้น ไม่ชอบให้ผู้อื่นบังคับและมักจะมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ต้องการช่วยตนเองมากยิ่งขึ้น มีความสนใจเพศตรงข้าม อารมณ์วู่วามหรือรุนแรงจะค่อยๆ ลดลงไปเรื่อยๆ และจะเป็นปกติเมื่อย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

2. พัฒนาการทางด้านจิตใจของหญิง จิตใจและอารมณ์ของเด็กหญิงวัยนี้อ่อนไหวง่าย ขี้อาย มีความรักสวยรักงามมากขึ้น ลักษณะอื่นก็เช่นเดียวกับชาย มักสนใจเพศตรงข้ามที่มีอายุสูงกว่ารุ่นเดียวกัน มักจะไม่แสดงออกเด่นชัดเท่าผู้ชาย เนื่องจากถูกจำกัดด้วยวัฒนธรรมและประเพณี ไม่ชอบการถูกบังคับ และมักมีความเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่

อารมณ์กับพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากร่างกายถูกสิ่งอื่นมาเร้า อารมณ์ของคนเรามักเปลี่ยนแปลงไปตามองค์ประกอบต่างๆ เช่น ความเจ็บป่วย ความอ่อนเพลีย ความหิว การตื่นเต้นมากเกินไป เวลาและสถานที่ที่บุคคลนั้นอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้าน เช่น บ้านที่มีระเบียบเข้มงวดเกินไป ผู้ใหญ่ควบคุมเด็กมากเกินไป เจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือตามใจมากเกินไป ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทางสังคมย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ด้วย

นักจิตวิทยาได้แบ่งอารมณ์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. อารมณ์ที่ให้ความสุข ได้แก่ อารมณ์รัก ดีใจ พอใจ ความยินดี ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นต้น

2. อารมณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์ ได้แก่ อารมณ์โกรธ อารมณ์เกลียด อารมณ์เศร้า ไม่พอใจ อิจฉา ริษยา เป็นต้น

คนเราทุกคนจะมีอารมณ์ชนิดต่างๆ เกิดขึ้นได้เสมอ และเกิดขึ้นตามโอกาส เช่น ตื่นเต้น ดีใจ เสียใจ เป็นต้น แต่จะแตกต่างกันที่การแสดงออกของอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์ว่าได้รับการอบรมสั่งสอน และฝึกฝนมาอย่างไร จะพบว่าบางคนสามารถระงับอารมณ์และความรู้สึกได้ดี แต่บางคนไม่สามารถระงับได้ ต้องแสดงออกมาทันทีเลย และการแสดงออกของ

อารมณ์จะทำให้เกิดผลดี และผลเสียแก่บุคคลข้างเคียงว่า จะทำให้เป็นที่รักใคร่ชอบพอของเพื่อนฝูง หรือเป็นที่น่ารังเกียจ มีผลต่อการทำงาน ทำให้ทำงานไม่ได้ดีเท่าที่ควร มีผลต่อการปรับตัว ทำให้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก เพราะไม่มีใครอยากคบกับคนที่มีอารมณ์รุนแรง และยังเกิดผลเสียต่อร่างกาย ทำให้อาหารไม่ย่อย ท้องอืด ท้องเฟ้อ เกิดความดันเลือดสูง เหนื่อยง่าย เป็นต้น

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ในการพัฒนาประเทศ สิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือการพัฒนาคน "คน" เพราะคนเป็นทรัพยากรอันมีค่า ที่จะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ประเทศเจริญก้าวหน้าบรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้ การพัฒนาคนที่ต้องทำควบคู่กันคือคุณภาพระดับกายภาพและระดับจิตใจ เพราะจิตใจเป็นส่วนที่แยกไม่ออกจากชีวิต ทั้งนี้เพราะจิตใจเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนได้ครบทุกด้าน จิตใจที่มีความพร้อมทั้งความดีงาม ความสุข ความสงบมั่นคง และเข้มแข็งจะเป็นรากฐานที่สำคัญของการมีชีวิตที่เจริญงอกงามและมีคุณภาพ[26] คนเป็นตัวกลางหรือแกนกลางที่จะปรับเปลี่ยนในระบบองค์รวมให้เป็นระบบแห่งการดำรงอยู่ด้วยดีอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาคนจึงต้องพัฒนาให้เต็มทั้งระบบทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา[27]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัจจุบันยังหาประเด็นที่ตรงกันแน่นอนไม่ได้ ทั้งนี้เพราะคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความเห็นไว้แตกต่างกันหลายท่าน คือ

สต็อกเดล (Stockdale) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตจะแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพประกอบด้วยสิ่งที่วัดได้นับได้ และมีอิทธิพลก่อให้เกิดความพึงพอใจอันเนื่องมาจากการสนองความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ของมนุษย์ ได้แก่ความต้องการทางด้านวัตถุที่ทำให้มนุษย์กินดีอยู่ดี ประกอบด้วยปัจจัย 4 การบริการทางด้านสังคมต่างๆ เช่น การศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวสามารถสนองความต้องการทางด้านร่างกายของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และความสำคัญทางด้านจิตวิทยา หรือทางด้านจิตใจของมนุษย์ที่เป็นกลไกภายในของร่างกายซึ่งช่วยให้มนุษย์เกิดความรู้สึกอิ่มอกอิ่มใจ ได้แก่ความมี

---

[26] ปพาณี ฐิติวัฒนา, "ประสบการณ์ศีลธรรมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต," <u>วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์</u>, 28 (มกราคม – มิถุนายน 2545) : 49 – 59.

[27] ภรณี วัฒนสมบูรณ์, "การพัฒนาที่ยั่งยืน," <u>ประชากรและการพัฒนา</u>, 5 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2545) : 3.

ศักดิ์ศรี ความพึงพอใจ ความรัก ความคับข้องใจ ความมั่นคงปลอดภัย และความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่รักของคนอื่น ฯลฯ[28]

นอกจากนั้น แคมป์เบลล์ (Campbell) ได้เสนอแนะความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย สถานที่อยู่อาศัย ฯลฯ ด้านสังคมประกอบด้วยปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความมั่นคงของครอบครัว ฯลฯ และด้านจิตวิทยาประกอบด้วยปัจจัยด้านความพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องใจ เป็นต้น[29]

ในขณะเดียวกัน ภรณี วัฒนสมบูรณ์ ได้เสนอแนะเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรม จิตใจและปัญญา ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การทำมาหากินเลี้ยงชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ ได้แก่ คุณธรรม ความรู้สึกแรงจูงใจ ความมั่นคงของจิตใจ สภาพจิตใจที่ดีงาม ความสุข ความพอใจ และด้านปัญญา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเหตุผลต่างๆ การเข้าถึงความจริง ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมและแนวคิดต่างๆ[30]

นโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

กรมสามัญศึกษาได้กำหนดนโยบายเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และความมุ่งมั่นที่จะเป็นองค์กรที่มีความพร้อมและมีความสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา[31]

1. เร่งดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุม ทั้งเด็กปกติ เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[28] J.D. Stockdale, Poverty and Quality of Life : A Perspective. 10, 3 (July – September 1972) : 6, อ้างถึงใน อำนวยผล สระพรหม, "การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนนำร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), 11.

[29] Ronald A. Campbell, "Aspiration, Satisfaction and Fulfillment," in The Human meaning of Social Change (New York : Russell Sage Foundation, 1972), 51.

[30] ภรณี วัฒนสมบูรณ์, "การพัฒนาที่ยั่งยืน," ประชากรและการพัฒนา 5 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2545) : 3.

[31] กรมสามัญศึกษา, นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545 (กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด, 2544 ก), 3 – 11.

2. เร่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเน้นการ นำหลักการไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมครบวงจร การแสวงหา และเผยแพร่วิธีการที่ได้ผลโดยอาศัยโรงเรียนแกนนำ สหวิทยาเขต ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน และชมรมครู เป็นหน่วยงานและองค์กรหลักในการดำเนินการ

3. เร่งปรับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนทุกโรงประเมินเพื่อพัฒนาตนเองและรายงานผลการประเมินมาตรฐานตามแบบประเมินของ สมศ.

4. เร่งขยายเครือข่ายศูนย์วิทยบริการ (Resource Center) เครือข่ายคอมพิวเตอร์และระบบการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. เร่งเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

6. ส่งเสริมความมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หน่วยงานและองค์กรอื่น

7. เร่งพัฒนาทรัพยากรบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

8. เร่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้มีความพร้อมและมีศักยภาพเพียงพอต่อการปฏิบัติงานและส่งเสริมสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา

9. เร่งปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่สามารถดำเนินการได้ให้เอื้อต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจในจังหวัด สหวิทยาเขต และโรงเรียน

10. เร่งประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและผลงานของกรมสามัญศึกษา หน่วยงานโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสม ทันเวลา และเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตก็เพื่อที่จะให้บุคคลมีความสามารถดำรงชีวิต และดำเนินกิจกรรมทั้งหลายของชีวิตตามศักยภาพที่ตนมีให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของตน ซึ่งจะต้องเกิดจากความร่วมมือของหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลและสามารถพัฒนาได้โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา ทำให้บุคคลปรับปรุงตนเองได้อย่างเท่าทันและเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของสังคม และธรรมชาติแวดล้อม สามารถปรับตนเองให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นไปอย่างเหมาะสม ส่งผลให้บุคคลนั้นมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุข ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม ดำเนินชีวิตที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

คุณภาพนักเรียน

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าแก่สังคม มีความรู้ความสามารถในการทำมาหาเลี้ยงชีพได้ ตลอดทั้งดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความซับซ้อนเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สังคมพัฒนาไปสู่สังคมอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น โดยใช้กระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือ[32]

ความหมายของคุณภาพ

การให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ มีความแตกต่างกันไปในหลายแนวทาง ทำให้ยากแก่การกำหนดคุณลักษณะของความมีคุณภาพให้เป็นหนึ่งเดียว เป็นผลให้ไม่สามารถทำการควบคุมคุณภาพได้ ตัวอย่างของทัศนะในการมองเรื่องคุณภาพตามแนวคิดเก่ามีให้เห็นในหนังสือของเบอริล และลีดอลเตอร์ (Burrill and Ledoller) กล่าวถึงคุณภาพว่า เป็นคุณลักษณะที่ไม่สามารถสัมผัสได้ มีความเป็นนามธรรมเช่นเดียวกับการพูดถึงความจริง ความดีและความสวยงาม ซึ่งไม่สามารถสัมผัสได้ ไม่สามารถวัดออกมาได้อย่างชัดเจนว่าเป็นเช่นไร ทัศนะต่อมามองคุณภาพในลักษณะอุดมคติ หมายความว่า มาตรฐานของคุณภาพต้องมีความสมบูรณ์อย่างแท้จริง สิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นตัวชี้วัดว่ามีคุณภาพของสินค้าคือ การมีราคาสูงเกินกว่าที่คนทั่วไปจะสามารถซื้อสินค้านั้นมาใช้ได้ อีกทัศนะหนึ่งซึ่งใกล้เคียงกับที่ได้กล่าวถึงไปแล้วคือการมองว่าคุณภาพหมายถึงคุณสมบัติอันดีเลิศ ซึ่งสินค้าที่มีคุณภาพจะเกี่ยวข้องกับชนชั้นทางสังคมระดับสูง[33]

จนถึงปัจจุบัน ความหมายของคำว่าคุณภาพยังคงไม่อาจกล่าวได้ว่ามีเพียงหนึ่งเดียว หากแต่เริ่มมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น ครอสบี้ (Crosby)ให้นิยามว่าคุณภาพหมายถึง ความตรงตามข้อกำหนด[34] จูแรนและกรีนา (Juran and Gryna) ให้ความหมายว่า

---

[32] สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา,<u>การประกันคุณภาพการศึกษา,</u> (กรุงเทพฯ : ที. พี. พริ้น จำกัด, 2540), 1.

[33] C.W.J. Burrill and Ledoller, <u>Achieving Quality Through Continual Improvement</u> (New York : John Wiley-Son, 1999), 120.

[34] P.B. Crosby, <u>Quality is Free</u> (New york : McGraw-Hill, 1979), 9.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คุณภาพหมายถึง ความเหมาะสมสำหรับการใช้[35] ไฟเกนเบอม (Feigenbaum) ให้นิยามว่า คุณภาพ คือ องค์ประกอบซึ่งเป็นคุณลักษณะโดยตรงรวมของสินค้าและการบริการซึ่งเกิดจากการตลาด การจัดการผลิต การบำรุงรักษา โดยมุ่งให้สินค้าและบริการนั้นตรงตามความคาดหวังของลูกค้า[36] อิชิกาวา (Ishikawa) กล่าวถึงคุณภาพไว้ใน 2 ลักษณะ คือ คุณภาพในความหมายที่แคบซึ่งหมายถึง คุณภาพของตัวสินค้า แต่ในความหมายที่กว้าง คุณภาพ คือ คุณภาพของการทำงาน คุณภาพของบริการ คุณภาพของสารสนเทศ คุณภาพของกระบวนการ คุณภาพของแผนก คุณภาพของบุคคล คุณภาพของระบบ ฯลฯ[37] ส่วน เดมมิ่ง (Deming) กล่าวถึงคุณภาพว่า เป็นคำที่สามารถให้คำจำกัดความได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับว่าใครจะเป็นผู้ตัดสินว่าจะมองคุณภาพในแง่มุมใด แต่โดยสรุปแล้ว คุณภาพน่าจะหมายถึง การบรรลุข้อตกลงในการผลิตสินค้า หรือการทำให้ได้ตามข้อกำหนด[38]

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะของสินค้าหรือการบริการที่ตรงตามข้อกำหนด มีความสมบูรณ์แบบ เหมาะสมกับการใช้งานผ่านกระบวนการผลิตหรือกระบวนการที่มีมาตรฐานตรงตามความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจตามมาในที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คุณภาพนักเรียน

เป็นที่ทราบกันดีว่าแนวความคิดด้านคุณภาพ ได้เริ่มมีการนำไปใช้ในวงการอุตสาหกรรมมาก่อนอย่างไรก็ตามได้มีการนำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพดังกล่าวไปใช้ในวงการอื่น ๆ อย่างกว้างขวางในระยะเวลาต่อมา รวมทั้งในวงการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนว่าการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นมีลักษณะอย่างไร จึงต้องเข้าใจความหมายของคุณภาพการศึกษาเสียก่อน ความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ มีดังนี้

---

[35] J.M. Juran and F.M.Gryna. Quality Planning and Analysis (New york : McGraw-Hill, 1980), 1.

[36] A.V. Feigenbaum, Total Quality Control, 3rd ed. (New york :McGraw-Hill, 1983), 7-9.

[37] K Ishikawa, What is Total Quality Control, Translated by D.J.Lu. (Engelwood Cliffs, N.J. : Plentice-Hall, 1985), 45, 92.

[38] W.E. Deming, Out of the Crisis (Cambridge, Massachusetts Institute of Technology, 1986), 169 -174.

เอลลิส (Ellis) ให้ความหมายว่า คุณภาพการศึกษา คือ ความเหมาะสมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นการพิจารณาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นต้องดูจากผลการปฏิบัติงาน (Performance indicators)[39]

วอทมอจ (Whatmough) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาเป็นการพิจารณาคุณภาพจากทัศนะของบุคคล 2 กลุ่ม นั่นคือ ผู้มารับบริการ และนักการศึกษา หากการจัดการของสถานศึกษาสามารถทำให้ผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจ ก็หมายความว่า มีคุณภาพตามทัศนะที่หนึ่ง นอกจากนั้นการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอีกด้วย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจตามทัศนะของนักการศึกษา[40]

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ ได้ให้ความหมายของ คุณภาพการศึกษาว่า หมายถึงความสมบูรณ์สูงสุดทางวิชาการ ซึ่งรวมเอาผลงาน ความสามารถของอาจารย์ นักศึกษา หลักสูตร การสอน การประเมินผล และกระบวนการอื่น ๆ ในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการรวมทั้งคุณลักษณะและองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถาบันทั้งทางกายภาพและบุคลากรที่มีส่วนร่วมให้เกิดคุณภาพ[41]

กล่าวโดยสรุป คุณภาพการศึกษา จึงหมายถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานว่ามีการสอดคล้องกับที่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการอันได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมที่ต้องการผู้เข้าใจการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[39] R. Ellis, "Quality assurance for university teaching : Issues and approaches," In Quality Assurance for University Teaching, 3-5 Edited by R. Ellis (Great Britain : open University Press, 1993), 4.

[40] R. Whatmough, "The Listening School : Sixth Formers and staff as customers of each other." In Quality Improvement in Education : Case Studies in School Colleges and Universities, 19-103. Edited by C.Persons (London : David Fulton, 1994), 94-95.

[41] อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์. "แนวคิดในการประกันคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน," วารสารวิชาการ APHEIT JOURNAL 5,11 (พฤศจิกายน 2540) : 19-34.

มาตรฐานการศึกษา

คำว่า มาตรฐาน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง สิ่งที่ถือเป็นหลักสำคัญสำหรับเทียบกำหนด

สำหรับมาตรฐานการศึกษานั้น หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด เป็นคุณภาพขั้นต่ำที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน[42] คือ

1. มาตรฐานด้านผลผลิตที่พึงประสงค์ (output)
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ (process)
3. มาตรฐานด้านปัจจัยที่จำเป็น (input)

มาตรฐานโรงเรียน คือสภาพที่พึงประสงค์ทั้งในเชิงคุณภาพหรือปริมาณซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การจัดการศึกษาของไทยมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ และแต่ละหน่วยงานต่างพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานหรือกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในหน่วยงานของตน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือการยกระดับคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้มาตรฐานเดียวกัน และเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ประกอบด้วยมาตรฐานด้านผลผลิต ได้แก่มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ ได้แก่มาตรฐานการเรียนการสอนและมาตรฐานการบริหารโรงเรียน มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่มาตรฐานวัสดุครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง[43] องค์ประกอบของมาตรฐาน มีสาระสำคัญ คือ

1. มาตรฐาน ได้แก่ สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัย วิธีดำเนินงาน หรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดขึ้น

2. ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน

---

[42] กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, <u>การประกันคุณภาพการศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541), 24.

[43] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, <u>มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 9.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. ระดับคุณภาพ ได้แก่ ประเด็นที่ใช้พิจารณาและตัดสินคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับหมายถึง คุณภาพผลผลิต หรือกระบวนการที่มีผลน่าพอใจแตกต่างกัน ดังนี้

ระดับ 1 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ

ระดับ 2 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจปานกลาง

ระดับ 3 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูงสุด

มาตรฐานการศึกษาชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ[44]

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ ดังนี้[45]

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

(คนไทยเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข)

---

[44] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, <u>มาตรฐานการศึกษาชาติ</u> (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์, 2548), 1 – 2.

[45] เรื่องเดียวกัน, 3 – 9.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวบ่งชี้

1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม

1.2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

1.2.2 คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

1.3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

1.3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

1.4 ทักษะทางสังคม

1.4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต

1.5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา (จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน)

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2.1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.1.2 ผู้เรียนมีโอกาส/สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง

2.1.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

2.1.4 มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2.2.1 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดทางวินัยลดลง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.2.3 มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่ม และติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา ตลอดจนการสั่งสมองค์ความรู้ที่หลากหลาย

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2.3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

2.3.2 ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และสามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ (การสร้างวิธีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง)

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

3.1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย/ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1.2 ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสถานภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 การศึกษาวิจัย เสริมสร้าง สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้

3.2.1 การศึกษาวิจัย สำรวจ จัดหา และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3.2.2 ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาและอื่นๆ) และความร่วมมือจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.2.3 ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ

3.3 การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.3.1 ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และองค์กรที่จัดการศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (3) กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการโดยคณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยขึ้น ซึ่งในการจัดทำได้นำมาตรฐานชาติ รวมทั้งจุดหมายของหลักสูตรเป็นตัวตั้งในการกำหนดมาตรฐาน นอกจากนี้ยังได้นำ

จุดเน้นในการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2549 - 2549) แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2549 – 2559) สาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ มาตรา 22 23 24 และ 26 รวมทั้งนโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภามาประกอบการพิจารณาในการจัดทำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยสถานศึกษาจะต้องจัดระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งเพื่อคุณภาพการบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้[46]

มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน เป็นมาตรฐานด้านผลผลิต นักเรียนที่มีคุณภาพต้องได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้ที่มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มีจำนวนทั้งหมด 8 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ ได้แก่[47]

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

1.3 มีความกตัญญูกตเวที

1.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

---

[46] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, <u>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549), ง.

[47] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, <u>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549), 3-6.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

2.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

3.1 มีทักษะในการทำงานและทำงานให้สำเร็จ

3.2 เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

3.3 ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง

3.4 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.5 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

สามารถวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม

สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้

ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้.

5.1 มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์

5.2 มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์

5.3 สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ

5.4 สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

5.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนและการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

7.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

7.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

7.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

7.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

7.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

8.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ

8.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์

8.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกันคุณภาพภายนอกเป็นการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความหมายของ “มาตรฐานการศึกษา” ไว้ดังนี้

“มาตรฐานการศึกษา” หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 -2553) มาตรฐานด้านผู้เรียน ไว้ 7 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้[48]

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที

1.4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว

1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัยและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.3 ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ

2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์โดยไม่ขัดหลักศาสนา

3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ

3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย

---

[48] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), <u>มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2548), 19-21.

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม

4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง

4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ใช้ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่ หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษา ตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว

6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัว และทำงานเป็นทีมได้

7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดแนวทางในการประเมินคุณภาพไว้ดังนี้[49]

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จะต้องมีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและถือว่าการประเมินคุณภาพตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สังคมมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ แนวดำเนินการที่สำคัญมีดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ ต้นสังกัดและ/หรือเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพต่อไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาและหรือต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดทำแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา มีแผนปฏิบัติงานประจำปี มีระบบสารสนเทศ ข้อมูลคุณภาพ มีการบริหารคุณภาพด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ การพัฒนาครู และบุคลากรแนะแนว การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และด้านทรัพยากร ทั้งนี้เน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุน เฝ้าระวัง ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการดังนี้

---

[49] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน), <u>มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2544), 1 – 2.

2.1 การตรวจสอบ และทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และจัดทำรายงานต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกปีการศึกษา

2.2 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา และ/หรือกรมต้นสังกัด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศ โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาทุกแห่งจากองค์กรภายนอกอย่างน้อยหนึ่งครั้ง 5 ปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้าย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งจะประเมินในองค์ประกอบ และมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยหน่วยงานจัดการศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดส่งข้อมูลการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษาเพื่อการประเมินจากภายนอก

ดังนั้นการประกันคุณภาพภายนอกจึงหมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพจากภายนอกจะเกิดขึ้นได้หลังจากที่หน่วยงานการศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในตนเองจนถึงระดับที่พึงพอใจแล้ว จึงจะมีการประกันคุณภาพโดยภายนอก ผลการตัดสินจากภายนอก มักสรุปได้ว่ายอมรับ/ไม่ยอมรับมติที่ประเมินแล้วแจ้งสู่หน่วยงานและ

ประชาชนให้ทราบทั่วกัน การประกันคุณภาพจากภายนอกมักทำทุกๆ 5-6 ปี ส่วนการประกันคุณภาพภายในซึ่งเป็นการทำทุกๆ ภาคการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนต้องดำเนินการดังนี้[50]

1. การสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรภายในให้เข้าใจตรงกันว่า การประกันคุณภาพคืออะไร ทำไมต้องมีการประกันคุณภาพ และถ้ามีการประกันคุณภาพแล้วจะเกิดผลดี / เสียอย่างไร

2. การเลือกระบบการประกันคุณภาพ เช่น เลือกระบบ ISO, TQM The Malcom Baldrige หรือสร้างระบบเอง เช่น อิงระบบ Input, Process, Output โดยระบบที่เลือกควรเป็นระบบที่ง่ายต่อการดำเนินงานและให้ข้อมูลย้อนกลับได้

3. จากระบบที่เลือกนั้นแต่ละระบบจะนิยาม "คุณภาพ" ของตนและมีตัวชี้ "คุณภาพ"

4. ทำงานตามระบบที่เลือก / รวบรวมข้อมูลตามระบบที่เลือก ตรวจสอบความเชื่อถือได้ สรุปผลตามด้านที่ต้องการประกัน

5. ตอบคำถามว่าหน่วยงานทางการศึกษาได้ดำเนินงานอะไรบ้างที่จะทำให้มั่นใจว่าผลผลิต / บริการมีคุณภาพในการตอบคำถามนี้ อาจเชิญคนนอกมาประเมินก็ได้ เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. จัดทำรายงานด้วยตนเอง (Self Study Report) ตามระบบงานของตน โดยมุ่งที่การประกันคุณภาพตามภาระงานที่เน้น และเงื่อนไขข้อจำกัดของตน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

7. จัดทำแฟ้มเอกสารที่บรรจุข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้แยกตามภาระงาน

8. ให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้เกี่ยวข้องกับภาระงานเพื่อการแก้ไขปรับปรุง

9. ดำเนินการข้อ 4 – 8 อีกหลายครั้ง จนได้ผลการประกันคุณภาพในระดับที่พึงพอใจ จึงแจ้งให้มีการประกันคุณภาพจากภายนอก

.

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

เขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มีความพร้อมในการจัดการศึกษาทุกระดับ ที่จะให้บริการทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนอย่างพอเพียง ทั้งในระบบโรงเรียนและ

---

[50] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน), <u>มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2544), 3 – 4.

นอกระบบโรงเรียน โดยการศึกษาในระบบ มีสถานศึกษาจำนวน 144 แห่ง ครู-อาจารย์จำนวน 3,581 คน และนักเรียน นักศึกษาจำนวน 80,185 คน[51]

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 บริหารงานโดยใช้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ [52]

วิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการการศึกษา

เป็นองค์กรแห่งความร่วมมือ มีการบริหารจัดการและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐาน เยาวชนเป็นคนดี คนเก่ง รักษ์วิถีไทย ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามศักยภาพ และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

พันธกิจ

1. ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย
3. ส่งเสริม ระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา
4. จัดตั้งและพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และการเรียนรู้
5. ส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และประกันคุณภาพการศึกษา
6. ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้ สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการและรับบริการทางการศึกษา
8. ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาทุกระดับ มีจิตสำนึกในการบริการทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[51] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2, <u>แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ 2550 – 2552</u> (นครปฐม : กลุ่มนโยบายและแผน, 2550), 7.

[52] เรื่องเดียวกัน, 19 – 20.

เป้าประสงค์

1. เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษามีการบริหารจัดการแบบบูรณาการ สถานศึกษาบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงาน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

5. เพื่อให้บุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากสื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์การบริหารจัดการ

1. ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาแบบบูรณาการ และสนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบสถานศึกษานิติบุคคล

มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา

2. สนับสนุนให้บุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. จัดตั้งศูนย์และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อใช้บริการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

4. สนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

5. สนับสนุนให้สถานศึกษาและชุมชน สร้างและเปิดโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย

6. เร่งรัดพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

7. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

จากนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ดังกล่าว นำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ในรูปของแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา แผนพัฒนาสามปี และลงสู่การปฏิบัติในลักษณะของ

โครงการ/กิจกรรมเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พิศาล แก้วลา ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" คือ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหาร ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้งด้านมาตรฐานการเรียนการสอน มาตรฐานคุณภาพนักเรียน และมาตรฐานการบริหาร และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน คือ 1) จัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 2) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและแผนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ในสังคมปัจจุบัน 3) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง[53]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สุรพล เพ็งแจ่ม ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีษะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปกครองนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผู้ปกครองยังให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสานความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้บริหารและครูต้องมีความตระหนักในความสำคัญ และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองนักเรียน จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในการ

---

[53]พิศาล แก้วลา, "การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544), บทคัดย่อ.

ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถตัดสินใจ และดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด[54]

เพิ่มพูน ผ่านสำแดง ได้ศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนหนองสอพิทยาคม ตำบลลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการพัฒนาทำให้ครูเข้าใจในขบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ มีประสิทธิผลและส่งผลให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข[55]

พิชญ์มณฑน์ สีกำเนิดไทย ได้ศึกษาการติดตามการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545 โดยมีความมุ่งหมายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สรุปผลการรวบรวม พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียน การจัดระบบโรงเรียนยังไม่ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพหรือศึกษาวิจัยคุณภาพของกิจกรรมโฮมรูมที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียน ส่วนเรื่องที่ทางโรงเรียนกำลังจะดำเนินการมากที่สุดคือ เรื่องบันทึกการปรับปรุงพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือตามผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายใน สำหรับเรื่องที่โรงเรียนดำเนินการแล้วมากที่สุด คือ จัดทำแผนปฏิบัติงานการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหาที่เป็นอันดับแรกของโรงเรียนซึ่งมีปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาการเรียน ผลที่เกิดขึ้น จากการที่โรงเรียนได้จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ได้รับผลดี ทั้งโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองในสถานะที่แตกต่างกันไป โดยมีโรงเรียนเป็นผู้นำในการคิดค้นโครงการกิจกรรมใหม่ๆ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป[56]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[54] สุรพล เพ็งแจ่ม, “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยม กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2545), บทคัดย่อ.

[55] เพิ่มพูน ผ่านสำแดง, “การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนหนองสอพิทยาคม ตำบลลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545), บทคัดย่อ.

[56] พิชญ์มณฑน์ สีกำเนิดไทย, <u>การติดตามการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545</u> (ม.ป.ท., ม.ป.พ., 2546),34 – 35.

นันทพงษ์ พฤกษชาติรัตน์ ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ระดับกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมากด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อและด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดไม่แตกต่างกัน 4) ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักเรียนให้ข้อมูลไม่ตรงตามความจริง มีความผิดพลาดในการคัดกรองนักเรียน นักเรียนมีปัญหาแล้วไม่มาปรึกษาครู และพฤติกรรมของนักเรียนไม่เปลี่ยนแปลง[57]

เรืองยศ อุตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดข่อนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ "มาก" เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับ "น้อย" เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อ และด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ "มาก" เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ[58]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[57] นันทพงษ์ พฤกษชาติรัตน์, "การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), บทคัดย่อ.

[58] เรืองยศ อุตรศาสตร์, "การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดข่อนแก่น" (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546), บทคัดย่อ.

โชว์นันต์ มารุตวงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีอันดับสูงสุดคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินการมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีระดับสูงสุดคือ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ขั้นกำกับติดตาม ประเมินและรายงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่ระดับสูงสุดคือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและรายการที่มีระดับสูงสุดคือ การวิเคราะห์ความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินงาน ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และรายการที่มีระดับปานกลางสูงสุดคือ การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียน ขั้นกำกับติดตาม ประเมินและรายงานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และรายการที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การนิเทศและติดตามผล[59]

ชิน มั่นศิล ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการกับผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามกระบวนการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปรากฏผลว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับคุณภาพมากทุกมาตรฐาน 2) เมื่อแยกผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขนาด ของโรงเรียน คือ เรื่องการบริหารการจัดการอย่างเป็นระบบ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรื่องการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรื่องการพัฒนาครูและบุคลากรอื่นให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่ได้เต็มศักยภาพ โรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเรื่องส่งเสริมความสัมพันธ์และความ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[59] โชว์นันต์ มารุตวงศ์, “การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี” (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), บทคัดย่อ.

ร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด[60]

อำนวยผล สระพรหม ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนนำร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมทั้งห้องเรียนอบรมให้ข้อคิดการดำเนินชีวิต เชิญผู้ปกครองมาพบที่โรงเรียน ศึกษาข้อมูลนักเรียนจากระเบียนสะสม มีการสัมภาษณ์นักเรียน สรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้าน โรงเรียนกำหนดเกณฑ์เพื่อการคัดกรองนักเรียน มีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ปัญหาการปฏิบัติงานที่พบ คือ ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนเป็นจำนวนมาก ไม่มีเวลาในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ศึกษาข้อมูลนักเรียน บันทึกผลการคัดกรองนักเรียน จัดกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูล ครูที่ปรึกษาขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อส่งต่อ[61]

ทะเล เจริญผล ได้ศึกษาวิธีการและปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมของรัฐ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า วิธีการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จัดทำระเบียนสะสม ใช้เกณฑ์ของกรมสามัญศึกษาเพื่อคัดกรองนักเรียน จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ ปัญหาการปฏิบัติงานที่พบคือ ครูที่ปรึกษาไม่สะดวกในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูที่ปรึกษาดูแลรับผิดชอบนักเรียนจำนวนมากเกินไป ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการส่งต่อ และขาดความต่อเนื่องในการติดตามผล[62]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[60] ชิน มั่นศิล, “ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการกับผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2546), บทคัดย่อ.

[61] อำนวยผล สระพรหม, “การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนนำร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), บทคัดย่อ.

[62] ทะเล เจริญผล, “การศึกษาวิธีการและปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมของรัฐ จังหวัดนนทบุรี” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547), บทคัดย่อ.

ไพวัลย์ เหล็งสุดใจ ได้ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุณภาพนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01[63]

สมพร ไชยแสง ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมาได้แก่ การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และการคัดกรองนักเรียนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งต่อนักเรียน[64]

สมัคร ขันชุมพล ได้ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข และการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ[65]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[63] ไพวัลย์ เหล็งสุดใจ, “ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

[64] สมพร ไชยแสง, “การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548), บทคัดย่อ.

[65] สมัคร ขันชุมพล, “สภาพปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548), บทคัดย่อ.

โรงเรียนสตรีทุ่งสง ได้ทำการวิจัย ระดับคุณภาพการประกันคุณภาพตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีทุ่งสง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า 1)ระดับคุณภาพการประกันคุณภาพตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีทุ่งสงอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2)ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก 3)ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีทุ่งสงอยู่ในระดับมาก[66]

งานวิจัยต่างประเทศ

บลูม (Bloom) ได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการวินัยโรงเรียน จำนวน 26 รูปแบบ ในแง่แนวคิดเชิงทฤษฎี จุดแข็ง จุดอ่อน และหลักหมายเชิงประจักษ์ที่สนับสนุน จากการศึกษาเอกสารสรุปว่า ยังไม่มีวิธีการฝึกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขในทุกๆ สถานการณ์ และไม่มีการฝึกอบรมครั้งใดครั้งหนึ่งมีผลดีในการช่วยให้ครูแก้ปัญหาทางวินัยนักเรียนดีกว่าการฝึกอบรมอื่นๆ และควรทำการฝึกอบรมการแก้ปัญหาวินัยนักเรียนให้กับครูก่อนประจำการหรือนักศึกษาครู ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้มุ่งสำรวจจำนวนโปรแกรมการผลิตครูที่จัดให้มีรายวิชาเฉพาะด้านวินัยนักเรียนไว้ในหลักสูตร การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามส่งไปยังสถาบันที่จัดหลักสูตรผลิตครู จำนวน 467 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า มีสถาบันจำนวนร้อยละ 51 ที่จัดรายวิชาวินัยนักเรียนไว้ในหลักสูตร แต่มีร้อยละ 43 เท่านั้นที่บังคับให้เรียน โดยรายวิชาวินัยนักเรียนมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องประวัติของการเกิดวินัยนักเรียน และรูปแบบการแก้วินัยนักเรียนโดยมีเอกสารตำรา และโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน[67]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เฮค (Heck) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการตรวจสอบผลกระทบของคุณภาพโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและโรงเรียนที่ปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระบบของรูปแบบการแสดงความสามารถโดยโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงาน ตามมาตรฐานความพึงพอใจ และตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือประเมินผลแบบบัตรรายการ

---

[66] โรงเรียนสตรีทุ่งสง,<u>การศึกษาระดับคุณภาพตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2</u> (ม.ท.ป.,2551), บทคัดย่อ.

[67] Bloom, Michael Howard, “The Preservice Teacher’s Educational Training In Classroom Discipline : A National Survey of Teacher Education Programs,” <u>Dissertation Abstracts International.</u> 55, 8 (February 1998) : 2348-A.

ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า บัตรข้อมูลถูกใช้ค้นหาความสำเร็จในโรงเรียนจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่เกิดขึ้นแก่นักเรียน ผลมีความแตกต่างกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน[68]

มูชาโด้ (Muchado) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การสำรวจความจำเป็นที่รับรู้สำหรับการให้บริการ ประเด็นที่จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการแนะแนวในโรงเรียน" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความกังวลในเรื่องการสอบตกและการได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานที่ดี และวิธีที่เขาได้รับการปฏิบัติตอบ นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนรู้สึกไม่มั่นคงต่อการกระทำที่ไม่เหมาะสมทุกชนิด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้บริการการช่วยเหลือ การให้อำนาจสำหรับเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้ปกครองและนักแนะแนวมืออาชีพแสดงความเป็นห่วงในการให้การแนะแนวในโรงเรียน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ต่างระบุว่ามีความจำเป็นต้องมีการแนะแนวในโรงเรียน และยังพบผลจากการวิจัยครั้งนี้ว่า บทเรียนการแนะแนวมีประโยชน์มาก ครูแนะแนวสมควรได้รับการฝึกอบรม[69]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[68] Ronald H. Heck and others, "Instructional Leadership and School Achievement : Violation of A Causal Model," Education Administration Quarterly 26, 2 (May 2000) : 95.

[69] Jabulani A. Muchado, "An Investigation of the Perceived Needs for School Counseling Service in Primary and Secondary Schools in Botswana," Dissertation Abstracts International. 63, 08 (February 2003) : 2800-A.

สรุป

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถือเป็นภาระงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ มีกระบวนการที่เป็นระบบทุกขั้นตอน การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีคุณภาพจะส่งผลโดยตรงต่อมาตรฐานของผู้เรียน แสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา กระบวนการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งผลถึงคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ที่เป็นกรอบการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบที่สอง จำนวน 7 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 2) คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 และ 3) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยใช้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 109 โรง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) และผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน 1 คน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว 1 คน ครูที่ปรึกษา 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 436 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาตามแนวคิดกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และคุณภาพผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัยไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาปัญหา นิยามปัญหา 1 ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วรรณกรรม รวมถึงงานวิจัยหรือรายงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้มาจัดทำโครงร่างงานวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอ

โครงร่างงานวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 จัดสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างรายงานการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติสำเร็จการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย รายละเอียดดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot , non – experimental case study) ซึ่งนำเสนอเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

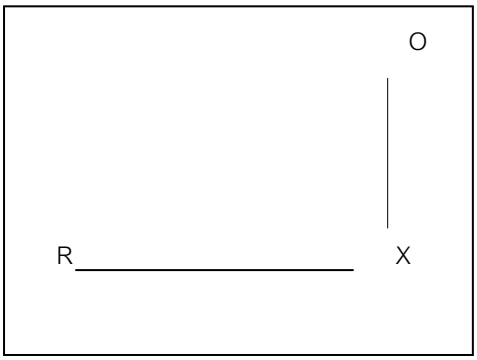

เมื่อ	R	หมายถึง	ตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 144 โรงเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สุ่มจากประชากร โดยมีวิธีการดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)[1] ได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 109 โรง แล้วหาอัตราส่วนจำนวนสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละอำเภอ

2. แบ่งสถานศึกษาเป็นรายอำเภอ จำนวน 4 อำเภอ และแบ่งสถานศึกษาตามขนาด 3 ขนาด ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2[2] โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling)

---

[1] R.V. Krejcie and D.W. Mogan, “Determining Sample Size for Research Activities,” Educational and Psychological Measurement, 30 (1970) : 607-610.

[2] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2, ข้อมูลขนาดโรงเรียน (นครปฐม : กลุ่มนโยบายและแผน งานข้อมูลสารสนเทศ, 2550), 1.

3. กำหนดสัดส่วนในแต่ละกลุ่มตัวอย่างตามขนาดสถานศึกษา ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้ สถานศึกษาขนาดใหญ่ 15 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 63 แห่ง และสถานศึกษาขนาดเล็ก 31 แห่ง แล้วหาอัตราส่วนจำนวนสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละอำเภอ

ผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายกิจกรรมนักเรียน หรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน 1 คน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว 1 คน และครูที่ปรึกษา 1 คน รวมทั้งสิ้น 436 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงขนาดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

อำเภอ	ขนาดประชากร				กลุ่มตัวอย่าง				ผู้ให้ข้อมูล						รวม
	ญ	ก	ล	รวม	ญ	ก	ล	รวม	ใหญ่		กลาง		เล็ก		
									ผอ.	หน. งาน ครู	ผอ.	หน. งาน ครู	ผอ.	หน. งาน ครู	
นครชัยศรี	4	30	7	41	3	23	5	31	3	9	23	69	5	15	124
บางเลน	1	29	23	53	1	22	17	40	1	3	22	66	17	51	160
สามพราน	11	18	11	40	8	14	8	30	8	24	14	42	8	24	120
พุทธมณฑล	4	5	1	10	3	4	1	8	3	9	4	12	1	3	32
รวม	20	82	42	144	15	63	31	109	15	45	63	189	31	93	436

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่

2. ตัวแปรต้น (x_{tot}) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ตามแนวคิดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เพื่อการรู้จักนักเรียนอันนำไปสู่การช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.2 การคัดกรองนักเรียน (X_2) หมายถึง การพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

2.3 การส่งเสริมนักเรียน (X_3) หมายถึง การจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพมากขึ้น

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4) หมายถึง การให้คำปรึกษาหรือการจัดกิจกรรมแก้ปัญหาของนักเรียนในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

2.5 การส่งต่อ (X_5) หมายถึง การพิจารณาส่งนักเรียนต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา และครูปกครองของสถานศึกษา กรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

3. ตัวแปรตาม (y_{tot}) เป็นตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ตามกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.1 มาตรฐานที่ 1 (Y_1) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความมีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

3.2 มาตรฐานที่ 2 (Y_2) ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงการรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด สิ่งมอมเมา สามารถหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และให้เกียรติผู้อื่น มีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

3.3 มาตรฐานที่ 3 (Y_3) ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ กิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา กิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย

3.4 มาตรฐานที่ 4 (Y_4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีความคิดแบบองค์รวม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง คิดอย่างสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ

3.5 มาตรฐานที่ 5 (Y_5) ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรวบยอดระดับสถานศึกษา อยู่ในระดับ 3-4 ใน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.6 มาตรฐานที่ 6 (Y_6) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงการเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.7 มาตรฐานที่ 7 (Y_7) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่บ่งบอกถึง การเป็นผู้สามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้ มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้เป็นตัวเลือก (forced choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แนวทางตามกรอบกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งกรมสามัญศึกษา ร่วมกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้

กำหนดไว้ ประกอบด้วย งานตามขอบข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 งานด้วยกัน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 7 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นกรอบการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง (พ.ศ.2549 – 2553) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามแนวคิดของไลเคิร์ท (Likert's rating scale) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าระดับของน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ 1	หมายถึง	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับ 2	หมายถึง	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับ 3	หมายถึง	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับ 4	หมายถึง	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับ 5	หมายถึง	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวล กำหนดโครงสร้างตามความเหมาะสม เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้ด้วยเทคนิค IOC (Index of Items Objective Congruence)

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Conbach)[3] โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9824

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนคือ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ให้ออกหนังสือแจ้งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา ช่วยตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยประสานงานกับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ในการส่งแบบสอบถามโดยตรงไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ สำหรับการส่งคืนแบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ส่งให้ผู้วิจัยโดยตรงทางไปรษณีย์เช่นกัน

---

[3] Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3rd ed. (New York : Harper & Row Publisher, 1974), 161.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกระทำกับข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
2. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. ลงรหัสข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)[4] ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 แสดงว่า	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 แสดงว่า	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 แสดงว่า	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 แสดงว่า	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

---

[4] John W. Best, Research in Education (New Jersey : Prentice Hall Inc., 1970), 190.

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือ คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 2) คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 และ 3) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 109 โรง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) และผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา รวมทั้งสิ้น 436 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กรอบแนวคิดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 2) คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 และ 3) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 109 โรง จำนวน 436 ฉบับ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 109 โรง จำนวน 436 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 4 ตอน ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

ตอนที่ 3 คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

ตอนที่4 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 109 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน จำนวน 109 คน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว จำนวน 109 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 109 คน รวม 436 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	183	41.97
	2. หญิง	253	58.03
	รวม	436	100.00
2	อายุ		
	1. ต่ำกว่า 30 ปี	26	5.97
	2. 30 – 40 ปี	61	13.99
	3. 41 – 50 ปี	213	48.85
	4. 51 ปี ขึ้นไป	136	31.19
	รวม	436	100.00
3	ระดับการศึกษา		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	0.46
	2. ปริญญาตรี	316	72.48
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	118	27.06
	รวม	436	100.00
4	ตำแหน่งหน้าที่		
	1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	109	25.00
	2. รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	109	25.00
	3. ครูแนะแนว	109	25.00
	4. ครูที่ปรึกษา	109	25.00
	รวม	436	100.00

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 58.03 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 48.85 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 31.19 การศึกษาสำเร็จระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 72.48 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 27.06 ตำแหน่งหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา จำนวนเท่ากันทุกตำแหน่ง คือ 109 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตอนที่ 2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

การวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายด้าน และภาพรวม โดยการนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ซึ่งผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม

(n=109)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.23	0.39	มาก
2. การคัดกรองนักเรียน	4.14	0.49	มาก
3. การส่งเสริมนักเรียน	4.15	0.37	มาก
4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.04	0.41	มาก
5. การส่งต่อนักเรียน	3.88	0.54	มาก
รวม (x_{tot})	**4.09**	**0.38**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 3 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09, S.D.= 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ = 4.23 , S.D. = 0.39) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.37) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.14, S.D. = 0.49) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.41) และด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.54)

การวิเคราะห์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกเป็นรายด้าน ตั้งแต่ตารางที่ 4 - 8 ประกอบคำอธิบายแต่ละตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

(n=109)

ข้อที่	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\overline{X}$	S.D	ระดับ
1	มีการจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานนักเรียน 17 – 25 คน/ครู 1 คน	4.28	0.49	มาก
2	มีการบันทึกผลข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในความดูแลของครูที่ปรึกษาครบทุกคน	4.32	0.44	มาก
3	มีการรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	4.27	0.46	มาก
4	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของนักเรียนมีความสมบูรณ์	4.09	0.45	มาก
5	ข้อมูลของนักเรียนถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้	4.19	0.43	มาก
รวม		**4.23**	**0.38**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 4 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการบันทึกผลข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในความดูแลของครูที่ปรึกษาครบทุกคน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.32 , S.D. = 0.44) รองลงมา ได้แก่ มีการจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานนักเรียน 17 – 25 คน/ครู 1 คน ($\overline{X}$ = 4.28, S.D.= 0.49) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของนักเรียนมีความสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 4.09, S.D. = 0.45)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

(n=109)

ข้อที่	การคัดกรองนักเรียน	$\overline{X}$	S.D	ระดับ
1	มีการใช้ระเบียนสะสมและผลการประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และผลการศึกษานักเรียนในวิธีการและเครื่องมืออื่นๆ ในการคัดกรองนักเรียน	4.19	0.55	มาก
2	การคัดกรองนักเรียนใช้วิธีการที่หลากหลายสามารถแยกกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาได้อย่างชัดเจน	4.10	0.50	มาก
3	มีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน	4.13	0.51	มาก
รวม		**4.14**	**0.49**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 5 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.14, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการใช้ระเบียนสะสมและผลการประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และผลการศึกษานักเรียนในวิธีการและเครื่องมืออื่นๆ ในการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.19 , S.D. = 0.55) รองลงมาได้แก่ มีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน($\overline{X}$ = 4.13 , S.D. = 0.51) และการคัดกรองนักเรียนใช้วิธีการที่หลากหลาย สามารถแยกกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 4.10, S.D.= 0.53)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

(n=109)

ข้อที่	การส่งเสริมนักเรียน	$\overline{X}$	S.D	ระดับ
1	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น โฮมรูม และประชุมผู้ปกครองนักเรียน	4.29	0.39	มาก
2	มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรม	4.06	0.44	มาก
3	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม	4.13	0.44	มาก
4	มีการรายงานผลการจัดกิจกรรม	4.13	0.43	มาก
รวม		**4.15**	**0.37**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 6 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น โฮมรูม และประชุมผู้ปกครองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.29 , S.D. = 0.39) รองลงมา ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม($\overline{X}$ =4.13 , S.D. = 0.44) และมีการรายงานผลการจัดกิจกรรม ($\overline{X}$ =4.13 , S.D. = 0.43) และมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 4.06, S.D.= 0.44)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

(n=109)

ข้อที่	การป้องกันและการแก้ไขปัญหา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1	มีการจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.06	0.45	มาก
2	มีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มมีปัญหา	3.97	0.47	มาก
3	มีการประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.08	0.44	มาก
4	มีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และติดตามผลนักเรียน	4.04	0.39	มาก
รวม		**4.04**	**0.41**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 7 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.08 , S.D. = 0.44) รองลงมา ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ($\bar{X}$ = 4.06 , S.D. = 0.45) และมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มมีปัญหา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.97, S.D.= 0.47)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน

(n=109)

ข้อที่	**การส่งต่อนักเรียน**	$\bar{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	กระบวนการขั้นตอนการส่งต่อมีความชัดเจน	3.94	0.47	มาก
2	มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ	3.84	0.65	มาก
3	มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน	3.86	0.67	มาก
4	มีการบันทึกผลการช่วยเหลือ หรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก	3.87	0.59	มาก
รวม		**3.88**	**0.54**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 8 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีกระบวนการส่งต่อนักเรียนมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.94 , S.D. = 0.47) รองลงมาได้แก่ มีการบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X}$ = 3.87 , S.D. = 0.59) และมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.84, S.D.= 0.65)

ตอนที่ 3 คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ข้อที่ 2 คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับใด ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกโดยภาพรวมและรายด้านโดยการนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม

(n=109)

คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มาตรฐานด้านที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3.88	0.33	มาก
2. มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	4.12	0.37	มาก
3. มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	4.17	0.40	มาก
4. มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	3.55	0.37	มาก
5. มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	3.72	0.38	มาก
6. มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.68	0.38	มาก
7. มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	3.71	0.36	มาก
รวม (y_{tot})	**3.83**	**0.31**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 9 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83, S.D.= 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.40) มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ($\bar{X}$ = 4.12, S.D.= 0.37) มาตรฐานด้านที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ = 3.88 ,S.D.= 0.33) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($\bar{X}$ =3.72, S.D.= 0.38) มาตรฐานที่ 7

ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ($\overline{X}$ = 3.71, S.D.= 0.36) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.68, S.D.= 0.38) และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 3.55, S.D.= 0.37)

การวิเคราะห์คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกเป็นรายข้อ ดังตารางที่ 10 - 16 ดังนี้

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

(n=109)

ข้อที่	**มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์**	$\overline{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.38	มาก
2	นักเรียนปฏิบัติภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนด	3.90	0.36	ปานกลาง
3	นักเรียนใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ้มค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม	3.86	0.39	มาก
4	นักเรียนเสียสละ อุทิศตนเพื่อบุคคลที่ด้อยโอกาสและส่วนรวม	3.82	0.39	มาก
5	นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม	3.98	0.39	มาก
6	นักเรียนวางแผนด้านการใช้จ่ายและเลือกใช้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม	3.74	0.37	มาก
รวม		**3.88**	**0.33**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 10 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.00 , S.D. = 0.38) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.39) และนักเรียนวางแผนด้านการใช้จ่ายและเลือกใช้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 0.37)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

(n=109)

ข้อที่	มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1	นักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ	4.02	0.38	มาก
2	นักเรียนออกกำลังกายและเล่นกีฬาสม่ำเสมอ เป็นปกติวิสัย	4.12	0.44	มาก
3	นักเรียนมีสมรรถภาพทางกาย มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย	4.09	0.38	มาก
4	นักเรียนดูแลรักษาสุขภาพป้องกันตนเองให้ปลอดจากอุบัติภัยและสิ่งเสพติด	4.17	0.47	มาก
5	นักเรียนมีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไป และรู้จักควบคุมอารมณ์	4.22	0.41	มาก
รวม		**4.12**	**0.37**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 11 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนมีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปและรู้จักควบคุมอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.41) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนดูแลรักษาสุขภาพป้องกันตนเองให้ปลอดจากอุบัติภัยและสิ่งเสพติด ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.47) และนักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

(n=109)

ข้อที่	**มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา**	$\overline{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและฝึกปฏิบัติตนด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาด้วยความเต็มใจ	4.30	0.44	มาก
2	นักเรียนมีความสามารถพื้นฐานในการปฏิบัติกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาได้อย่างถูกต้อง	4.09	0.44	มาก
3	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา	4.27	0.45	มาก
4	นักเรียนประเมินตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพและสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา	4.04	0.47	มาก
รวม		**4.17**	**0.40**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 12 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและฝึกปฏิบัติตนด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาด้วยความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.44) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.45) และนักเรียนประเมินตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพและสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.47)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

(n=109)

ข้อที่	**มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์**	$\overline{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	นักเรียนสามารถตั้งคำถามหาเหตุผลและรู้จักวิธีคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.59	0.40	มาก
2	นักเรียนสามารถสังเคราะห์สาระและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์งานได้ เช่น การทำโครงงาน การเขียนเรียงความหรือรายงาน	3.56	0.42	มาก มาก
3	นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเลือกทางเลือกที่เหมาะสมได้	3.54	0.39	มาก
4	นักเรียนมีความสามารถในการพัฒนาและริเริ่มสิ่งใหม่	3.53	0.44	มาก
5	นักเรียนสามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้อย่างมีเหตุผล	3.52	0.41	มาก
รวม		**3.55**	**0.37**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 13 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนสามารถตั้งคำถามหาเหตุผลและรู้จักวิธีคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 0.40) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนสามารถสังเคราะห์สาระและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์งานได้ เช่น การทำโครงงาน การเขียนเรียงความ

หรือรายงาน ($\overline{X}$ = 3.56, S.D. = 0.42) และนักเรียนสามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้อย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 3.52, S.D. = 0.41)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

(n=109)

ข้อที่	**มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร**	$\overline{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา	3.72	0.43	มาก
2	นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	3.82	0.47	มาก
3	นักเรียนมีพัฒนาการในการใช้ทักษะการพูดและการเขียนและมีการบันทึกพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.72	0.42	มาก
4	นักเรียนมีทักษะในการจัดการและนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.63	0.40	มาก
รวม		**3.72**	**0.38**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 14 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = 0.43) และนักเรียนมีพัฒนาการในการใช้ทักษะการพูดและการเขียนและมีการบันทึกพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = 0.42) และนักเรียนมีทักษะในการจัดการและนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 0.40)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(n=109)

ข้อที่	**มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง**	$\overline{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน	3.68	0.41	มาก
2	นักเรียนมีการใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยตนเอง	3.68	0.43	มาก
3	นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ	3.72	0.41	มาก
4	นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.64	0.39	มาก
รวม		**3.68**	**0.38**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 15 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.68, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = 0.41) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ($\overline{X}$ = 3.68, S.D. = 0.41) และนักเรียนมีการใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยตนเอง ($\overline{X}$ = 3.68, S.D. = 0.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.64, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

(n=109)

ข้อที่	**มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต**	$\overline{X}$	**S.D**	**ระดับ**
1	นักเรียนมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ	3.55	0.37	มาก
2	นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนและแผนงานที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.59	0.39	มาก
3	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขยัน อดทน ละเอียด รอบคอบในการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	3.70	0.41	มาก
4	นักเรียนมีการประสานร่วมมือกับทุกฝ่ายในการพัฒนางาน	3.70	0.40	มาก
5	นักเรียนมีความชื่นชมยินดีในการประกอบอาชีพสุจริตของผู้ปกครอง	3.95	0.49	มาก
6	นักเรียนมีการวางแผนสำหรับการประกอบอาชีพสุจริตในอนาคต	3.81	0.42	มาก
รวม		**3.71**	**0.36**	**มาก**

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 16 พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.71, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยนักเรียนมีความชื่นชมยินดีในการประกอบอาชีพสุจริตของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = 0.49) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีการวางแผนสำหรับการประกอบอาชีพสุจริตในอนาคต ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.42) และนักเรียนมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = 0.37)

ตอนที่ 4 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 5 ด้านของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 สามารถจำแนกความสัมพันธ์ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 5 ด้านของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกรายด้านและโดยภาพรวม

	(x_1)	(x_2)	(x_3)	(x_4)	(x_5)	(x_{tot})	(y_{tot})
(x_1)	**1.000**						
(x_2)	**.847****	**1.000**					
(x_3)	**.699****	**.740****	**1.000**				
(x_4)	**.666****	**.755****	**.822****	**1.000**			
(x_5)	**.581****	**.389****	**.549****	**.684****	**1.000**		
(x_{tot})	**.500****	**.926****	**.854****	**.893****	**.828****	**1.000**	
(y_{tot})	**.353****	**.335****	**.374****	**.468****	**.255****	**.401****	**1.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 17 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน(x_{tot}) กับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน (y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันที่ (r_{xy}= .401) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน (y_{tot}) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (x_1) ด้านการคัดกรองนักเรียน (x_2) ด้านการส่งเสริมนักเรียน (x_3) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (x_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (x_5) มีความสัมพันธ์กันในทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ที่ปรากฏดังตารางที่ 17 สามารถวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) โดยพิจารณาตัวแปรที่นำเข้าสมการ ดังนี้

ตารางที่ 18 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม (Y_{tot})

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.267	1	2.267	30.073	.000
ภายในกลุ่ม	8.065	107	7.537		
รวม	10.332	108			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.468
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.219
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.212
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.275

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.392	.264		9.047	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4)	.357	.065	.468	5.484	.000

จากตารางที่ 18 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .468 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .219 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน โดยภาพรวม (Y_{tot})

ได้ร้อยละ 21.9 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .212 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .2745 ในลักษณะนี้แสดงว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนโดยภาพรวม (Y_{tot})โดยสามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 2.392 + .357\ (X_4)$$

ตารางที่ 19 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (Y_1)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.574	3	.858	10.053	.000
ภายในกลุ่ม	8.963	105	8.536		
รวม	11.537	108			

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.472
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.223
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.201
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.292

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.025	.342		5.926	.000
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล(X_1)	.409	.137	.484	2.978	.004
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4)	.293	.106	.364	2.766	.007
ด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2)	.255	.123	.383	2.074	.041

จากตารางที่ 19 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .472 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .223 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ได้ร้อยละ 22.3 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .201 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .292 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (Y_1) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_1 = 2.025 + .409\,(X_1) + .293\,(X_4) + .255(X_2)$$

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 20 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (Y_2)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.356	2	1.178	9.785	.000
ภายในกลุ่ม	12.762	106	.120		
รวม	15.118	108			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.395
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.156
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.140
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.347

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.851	.335		8.522	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา(X_4)	.481	.113	.521	4.256	.000
ด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5)	.172	.085	.249	2.032	.045

จากตารางที่ 20 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .395 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .156 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ได้ร้อยละ 15.6 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .964 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .140 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (Y_2) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_2 = 2.851 + .481\,(X_4) + .172\,(X_5)$$

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 21 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (Y_3)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.437	1	3.437	26.227	.000
ภายในกลุ่ม	14.024	107	.131		
รวม	17.462	108			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.444
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.197
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.189
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.362

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.398	.349		6.877	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา(X_4)	.440	.086	.444	5.121	.000

จากตารางที่ 21 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .444 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .197 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนได้ร้อยละ 19.7 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .189 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .362 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไข

ปัญหา (X_4) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (Y_3) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_3 = 2.398 + .440\ (X_4)$$

ตารางที่ 22 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (Y_4)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.584	2	1.792	16.439	.000
ภายในกลุ่ม	11.556	106	.109		
รวม	15.141	108			

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.487
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.237
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.222
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.330

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.256	.361		6.244	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4)	.666	.138	.721	4.839	.000
ด้านการส่งเสริมนักเรียน (X_3)	.337	.151	.332	2.226	.028

จากตารางที่ 22 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งเสริมนักเรียน (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

(Multiple R) เท่ากับ .487 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .237 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งเสริมนักเรียน (X_3) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ได้ร้อยละ 23.7 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .222 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .330 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งเสริมนักเรียน (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (Y_4) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_4 = 2.256 + .666\,(X_4) + .337\,(X_3)$$

ตารางที่ 23 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (Y_5)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.429	2	1.215	9.594	.000
ภายในกลุ่ม	13.419	106	.127		
รวม	15.848	108			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.392
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.153
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.137
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.356

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.430	.343		7.083	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา(X_4)	.488	.116	.517	4.216	.000
ด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5)	.175	.087	.247	2.016	.046

จากตารางที่ 23 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .392 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .153 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ได้ร้อยละ 15.3 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .137 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .356 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการส่งต่อนักเรียน (X_5) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (Y_5) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_5 = 2.430 + .488\,(X_4) + .175\,(X_5)$$

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 24 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Y_6)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.135	1	2.135	16.988	.000
ภายในกลุ่ม	13.447	107	.126		
รวม	15.582	108			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.370
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.137
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.129
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.355

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.279	.341		6.675	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา(X_4)	.347	.084	.370	4.122	.000

จากตารางที่ 24 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .370 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .137 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา(X_4) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนได้ร้อยละ 13.7 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .129 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard Error) เท่ากับ .355 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Y_6) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_6 = 2.279 + .347\ (X_4)$$

ตารางที่ 25 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (Y_7)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.915	1	1.915	16.666	.000
ภายในกลุ่ม	12.293	107	.115		
รวม	14.208	108			

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.367
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	.135
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	.127
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	.339

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.390	.326		7.321	.000
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา(X_4)	.328	.080	.367	4.082	.000

จากตารางที่ 25 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกัน

และการแก้ไขปัญหา (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .367 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .135 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) สามารถทำนายคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนได้ร้อยละ 13.5 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .127 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .339 ในลักษณะนี้แสดงว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา (X_4) ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (Y_7) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$\hat{Y}_7 = 2.390 + .328\ (X_4)$$

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยแสดงเป็นแผนภูมิ ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 7 สรุปการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

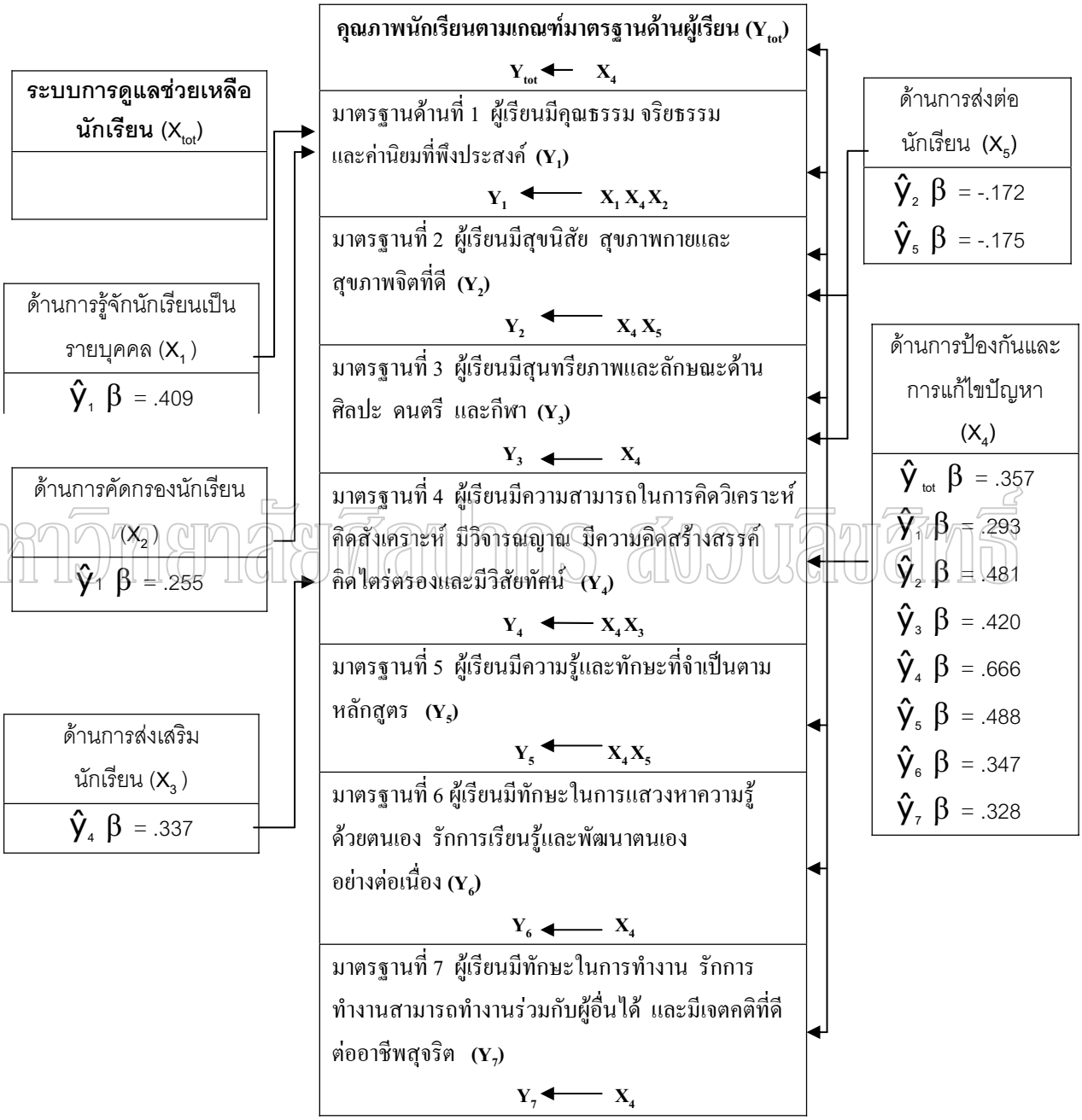

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

→ หมายถึง ตัวแปรที่เข้าสมการทำนาย

β หมายถึง สัมประสิทธิ์การถดถอย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1)ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 2) คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 และ 3) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณภาพผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 109 โรง รวม 436 ฉบับ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 109 โรง รวม 436 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน

2. คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานด้านที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เป็นรายด้าน ปรากฏว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

3.2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

3.3 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

3.4 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

3.5 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ส่งเสริมดูแลสุขภาพจิตและพฤติกรรมของนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบกับนโยบายของรัฐบาล ทำให้สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำเครื่องมือ เอกสารแนวทางการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนคู่มือสำหรับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้สถานศึกษาใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานตามรูปแบบที่กำหนดได้อย่างชัดเจน เป็นระบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มีการปฏิบัติในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับข้อค้นพบของอำนวยผล สระพรหม ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนนำร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมทั้งห้องเรียนอบรมให้ข้อคิดการดำเนินชีวิต เชิญผู้ปกครองมาพบที่โรงเรียน ศึกษาข้อมูลนักเรียนจากระเบียนสะสม มีการสัมภาษณ์นักเรียน สรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้าน โรงเรียนกำหนดเกณฑ์เพื่อการคัดกรองนักเรียน และมีการประสานงานกับครูเพื่อที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อไป และสอดคล้องกับการศึกษาของ อุดม มาสแสง ที่พบว่า การปฏิบัติการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาอยู่ในระดับมากนั้น เป็นเพราะนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนและมีระบบการติดตาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นิเทศงานจึงส่งผลให้ครูต้องปฏิบัติตาม สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต ที่กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่จะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะการที่ครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาได้มีการศึกษารายละเอียดของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนลงมือปฏิบัติ และได้มีการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานนักเรียน 17 – 25 คนต่อครู 1 คน มีการดำเนินการบันทึกผลและรายงานผลข้อมูลนักเรียนรายบุคคลครบทุกคน ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง จึงทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เรืองยศ อุตรศาสตร์ ที่ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย” เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อและด้านการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า การรู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึก หรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดน้อยที่สุด

ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียนและด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นไปได้ว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อ และขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งหน่วยงานที่จะรับการส่งต่อ หรือมีขั้นตอนการปฏิบัติในการส่งต่อมากเกินไปทำให้เกิดความไม่สะดวก ล่าช้า สถานศึกษาไม่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา หรือไม่มีระบบการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อการส่งต่ออาจจะทำให้ครูที่ปรึกษาหรือครูฝ่ายปกครองต้องแก้ไขปัญหานั้นๆ เอง เพราะการส่งต่อภายในทำได้ง่ายกว่าและสะดวกกว่าการส่งต่อภายนอก ซึ่งในกรณีเช่นนี้หากปัญหาของนักเรียนยากต่อการช่วยเหลือ หรือใช้กระบวนการในการป้องกันและแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้น หากปล่อยให้เป็นหน้าที่ของ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งในโรงเรียน ปัญหาอาจเพิ่มมากขึ้นหรือลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข สถานศึกษาจึงควรมีระบบหรือกำหนดขั้นตอนในการส่งต่อ ภายนอกที่ชัดเจนและสะดวกต่อการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทพงศ์ พฤกษชาติรัตน์ ที่กล่าวว่า การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการส่งต่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดหาหน่วยงานหรือบุคคลที่จะให้การช่วยเหลือนักเรียน และให้ครูแนะแนว ครูพยาบาล ฝ่ายปกครอง ได้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. คุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545 – 2549) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างสังคมที่เข้มแข็งมีคุณภาพ 3 ด้านคือ ด้านสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน กอปรกับความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย โดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ว่า "ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง" สาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ด้วยเหตุที่การจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นที่การให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องมีคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บังเกิดผลดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรพล เพ็งแจ่ม ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูมีความตระหนักในความสำคัญ และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองนักเรียน จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถตัดสินใจและดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง และครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจสืบเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้เรียนมีสิทธิเรียนตามความต้องการและความสนใจ จึงทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ มีการยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความหลากหลายในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพจนได้รับการยอมรับในความสามารถจนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ นอกจากนั้นปัจจุบันรัฐได้มีนโยบายให้สถานศึกษาให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา โดยให้สถานศึกษาจัดเวลาและกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ ประกอบกับบุคลากรทางการศึกษามีความกระตือรือร้นในการพัฒนากระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้รับการศึกษาอบรมเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศักดา แจ่มแจ้ง ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการมาตรฐานด้านนักเรียนสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า มาตรฐานที่มีปัญหาการบริหารจัดการมาตรฐานด้านนักเรียนในระดับน้อยที่สุดได้แก่มาตรฐานที่ 34 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศาล แก้วลา ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สงวนลิขสิทธิ์

อยู่ในระดับ “มาก” คือ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหาร นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้เสนอแนวการจัดการศึกษาว่า การเรียนรู้โดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาโดยเน้นประสบการณ์และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่มและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีความสุขสนุกสนานกับการเรียนก็ต่อเมื่อผู้สอนจัดการเรียนให้สนุกสนาน น่าสนใจ แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่น่าสนใจ รู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับขยายวงไปสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็นและที่สำคัญสิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ส่วนคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ายังมีครูบางส่วนที่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ กล่าวคือ ยังไม่มีการปฏิรูปการเรียนรู้นั่นเอง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังเน้นตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูใช้วิธีการสอนโดยการบอก อธิบายมอบหมายงานให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคลเป็นส่วนใหญ่ การฝึกให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มมีน้อย นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เท่าที่ควร ไม่มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน จึงทำให้การเรียนรู้อยู่ในวงแคบ กิจกรรมส่วนใหญ่จะถูกกำหนดมาโดยครูผู้สอน นักเรียนจึงไม่มีโอกาสในการวางแผนและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้ฝึกทักษะการคิดเท่าที่ควร จึงทำให้มาตรฐานด้านการคิดอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจดังกล่าว ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหานี้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หรืออาจกล่าวได้ว่าครูไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนเรียนรู้จากการท่องจำในแบบเดิมๆ ที่ผ่านมา นักเรียนจึงไม่ได้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสนใจและดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิงโต แก้วกัลยา ที่พบว่า ผลการประเมินด้านการบริหารโรงเรียนและด้านการเรียนการสอนโดยภาพรวมสัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียนด้านนักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามระดับการศึกษาและด้านนักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวม อาจเกิดจากการที่ครูที่ปรึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดี และสร้างความรู้สึกที่ดีกับนักเรียนติดตามช่วยเหลือนักเรียนทุกระยะ ให้คำปรึกษากับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาส่วนตัว ปัญหาด้านการเรียนโดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน และช่วงพักกลางวัน นอกจากนั้นสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างหลากหลายเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน เช่น การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน จัดอบรมให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักตนเอง นักเรียนได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจ และพิจารณาจัดให้ตามความเหมาะสมกับความสามารถและบุคลิกภาพของนักเรียน การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน การจัดกิจกรรมติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง แจ้งพฤติกรรมที่มีปัญหา และความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการประสานสัมพันธ์กันอยู่เสมอระหว่างครูและผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษากับครูประจำวิชา การจัดประชุมผู้ปกครองให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม และมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองของสถานศึกษาได้มีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนมีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และติดตามผลนักเรียนอย่างเป็นระบบ จึงเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Keith ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนั้นเป็นผลดีเป็นแรงจูงใจสำหรับเด็กๆ และมีผลต่อการเรียนโดยรวมของเด็ก ดังนั้นควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้เอาใจใส่ในการเรียนของบุตรหลานให้มากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรที่จะดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โดยการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ของโรงเรียนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ โดยครูทุกคนต้องรับรู้ไปในทิศทางเดียวกัน ควรกำหนดให้เป็นรูปธรรม มีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติมากขึ้น และควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเพียงพอ

2. สถานศึกษาควรให้ความสนใจ พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย เพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

3. สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น โดยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การจัดฝึกอบรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรงบประมาณในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้มีความต่อเนื่องสอดคล้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานภายนอก เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคคลทั้งภายในและภายนอกเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย และวางแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อให้ได้รับข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดูแลนักเรียนและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน และผู้ใช้บริการด้านต่างๆ ของโรงเรียน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กนกรัตน์ สุวรรณอ่วม. “การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546.

กรมวิชาการ. แผนพัฒนาการแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการระยะที่ 2 (พ.ศ.2540 – 2544). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2540.

_____ . คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2545.

กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. กลยุทธ์การบริหารเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2536. (อัดสำเนา)

_____ . คู่มือนิเทศงานแนะแนว กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2538. (อัดสำเนา)

_____ . นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด, 2544.

_____ . การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา : ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานและตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

_____ . การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา : ระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

_____ . การประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

_____ . คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

_____. กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

กรมสุขภาพจิต. คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัทซูวีเนียร์ (ไทยแลนด์) จำกัด, 2542.

_____. คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

_____. คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต. กรุงเทพมหานคร : บริษัทซูวีเนียร์ (ไทยแลนด์) จำกัด, 2544.

_____. คู่มือวิทยากรระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

_____. คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : บริษัทซูวีเนียร์ (ไทยแลนด์) จำกัด, 2541.

_____. คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 .

_____. รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิตครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2545.

กรมอนามัย. คู่มือวิทยากรโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กวัยเรียนโดยครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2543.

การบริหารจัดการคุณภาพทั้งองค์การ (TQM). [Online]. Accessed 11 March 2007. Available from http://www.tqmbest.com.

การประกันคุณภาพการศึกษา. [Online]. Accessed 18 April 2007. Available from http://www.onesqa.or.th.

จารุวรรณ รัตนมาลี. “สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ชัยพจน์ รักงาม. <u>การประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษรุ่นที่ 11</u> กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544. (อัดสำเนา)

ชิน มั่นศิล. "ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการกับผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2546.

ชวนพิศ วงศ์คช. "ผลการสอนเสริมโดยเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและปานกลางต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง." วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2538.

โชวนันท์ มารุตวงศ์. "การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทะเล เจริญผล. "การศึกษาวิธีการและปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมของรัฐ จังหวัดนนทบุรี." การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

ทิพรัตน์ เฮงตระกูล. "ผลการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผลและอารมณ์เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว." วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2538.

ธงชัย ทวิชาชาติ และคณะ. <u>หนังสือเรียนฉบับสมบูรณ์ พ.402 สุขศึกษา</u>. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2539.

ธันยาพร บุษปฤกษ์. "บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาและปัญหาในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาเขตกลุ่มช่างอุตสาหกรรมในส่วนกลาง สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล." ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.

นิรมล เกตุวงศ์. “ความต้องการบริการให้คำปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแม่ทะสามัคคี จังหวัดลำปาง.” การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. : การค้นคว้าแบบอิสระ, 2543.

นันทพงษ์ พฤกษชาติรัตน์. “การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546

ปพาณี ฐิติวัฒนา. “ประสบการณ์ศีลธรรมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต”. <u>วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์</u>. 28 (มกราคม – มิถุนายน 2545) : 49-59, อ้างถึงใน สิปปนนท์ เกตุทัต. “เสนอในการประชุมสัมมนาเรื่องการบรรลุการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.” ณ ห้องประชุมอาคารรัฐสภา. 28 สิงหาคม 2541.

ปนัดดา มุมบ้านเช่า. “ปัญหาพฤติกรรมในเด็กวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ประมวล หมั่นดี. “คุณลักษณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก.” วิทยานิพนธ์ คอ.ม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2542.

พิชญ์มณฑน์ สีกำเนิดไทย. <u>การติดตามการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545.</u> ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2546.

ไพวัลย์ เหล็งสุดใจ, “ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

เพิ่มพูน ผ่านสำแดง, “การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนหนองสอพิทยาคม ตำบลลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ .” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

ภรณี วัฒนสมบูรณ์. “การพัฒนาที่ยั่งยืน.” <u>ประชากรและการพัฒนา</u>, 5 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2545) : 3.

รุ่ง แก้วแดง. <u>ปฏิทินผู้บริหารการศึกษา 2540.</u> กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

โรงเรียนสตรีทุ่งสง. <u>การศึกษาระดับคุณภาพตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2</u> . ม.ท.ป., 2551.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เรืองยศ อุตรศาสตร์. “การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

วัฒนา พัชราวนิช. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

วิทยา วรรณประพันธ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนกับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541.

สมทรง ทิพยาไกรศร. “ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการให้บริการแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.

สมพร ไชยแสง, “การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

สมัคร ขันชุมพล. “สภาพปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2.” วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น,2548.

สหวิทยาเขตสมเด็จ กรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนามาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กาฬสินธุ์ : ม.ป.พ., 2544.

สายสมร ยุวนิมิ. “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : แนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกรมสามัญศึกษา”. วารสารวิชาการ. 5 (พฤษภาคม 2545) : 71-74.

สุกัลญา ภูผิวโคก. “การศึกษาการดำเนินงานด้านมาตรฐานการเรียนการสอนตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเลย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

สุจริต เพียรชอบ. “ที่ปรึกษาชี้ทางสว่างไสว.” ประมวลบทความประกอบการเรียนวิชา หลักสูตรการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

สุมน อมรวิวัฒน์. บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในการสอนและการวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สุรพล เพ็งแจ่ม. “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยม กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2545.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2. แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2550 - 2552 . นครปฐม : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา, 2549.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2. รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2546. นครปฐม : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา, 2548.

_____. สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก. นครปฐม : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา, 2547.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. นครปฐม : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา, 2547.

_____. รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 . นครปฐม : นครปฐมการพิมพ์, 2548.

_____ . ข้อมูลขนาดโรงเรียน. นครปฐม : กลุ่มนโยบายและแผน งานข้อมูลสารสนเทศ, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539.

_____ . มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2540 ก.

_____. ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2540 ข.

_____.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2542.

_____. แผนการศึกษาชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545. (อัดสำเนา)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. คู่มือสถานศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544. (อัดสำเนา)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

_____ . มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

_____. มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2548.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง พ.ศ.2549 – 2553). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาชาติ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหายบล็อกและการพิมพ์, 2548.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2544 – 2549. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544 .

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. การประกันคุณภาพการศึกษา. เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ที. พี. พริ้น จำกัด, 2540.

สำเนา ขจรศิลป์. การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวง กองบริการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2525.

เสาวรัตน์ จุลรัตน์. “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.

อัจฉรา จตุจินดา. “การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์. “แนวคิดในการประกันคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.” วารสารวิชาการ APHEIT JOURNAL 5,11 (พฤศจิกายน, 2540) : 19, 34.

อำนวยผล สระพรหม. “การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนนำร่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาษาอังกฤษ

Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice Hall Inc., 1970.

Blum, Michael Howard. "The Preservice Teacher's Educational Training In Classroom Discipline : A National Survey of Teacher Education Programs." Dissertation Abstracts International. 55(8) : 2348-A ; February, 1998.

Burrill, C.W.J. and Ledoller. Achieving Quality Through Continual Improvement. New York : John Wiley-Son, 1999.

Campbell, Ronald A. "Aspilations, Satisfaction and Fulfillment". The Human meaning of Social Change. New York : Russell Sage Foundation, 1972.

Coopersmith, S. The antecedent of self – esteem. 2nd ed. California : Consulting Psychologist Press, 1981.

_____. Self – Esteem Inventories. San Francisco : Consulting Psychologist Press, 1984.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychology Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row Publisher, 1974.

Crosby, P.B. Quality is Free. New york : McGraw-Hill, 1979.

Deming, W.E. Out of the Crisis. Cambridge, Massachusetts Institute of Technology, 1986.

Ellis, R. "Quality assurance for university teaching : Issues and approaches." In Quality Assurance for University Teaching, 3-5 Edited by R. Ellis, Great Britain : open University Press, 1993.

Feigenbaum, A.V. Total Quality Control. 3rd ed. New york :McGraw-Hill, 1983.

Heck, Ronald H. and others. "Instructional Leadership and School Achievement : Valiolation of A Causal Model." Education Administration Quarterly 26, 2 (May 2000) : 95.

Ishikawa, K. What is Total Quality Control. Translated by D.J.Lu. Engelwood Cliffs, N.J. : Plentice-Hall, 1985.

Juran, J.M. and Gryna., F.M. Quality Planning and Analysis. New york : McGraw-Hill, 1980.

Katz, Daniel and Robert L. Kahn. The Social Psychology of Organization. 2nd ed. New York : John Wiley & Son, 1978.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Krejcie, R.V. and Mogan, D.W.. "Determining Sample Size for Research Activities." Educational and Psychological Measurement, 3rd ed. New York : Stag Publication, Inc., 1970.

Muchado, Jabulani A. "An Investigation of the Perceived Needs for School Counseling Service in Primary and Secondary Schools in Botswana." Dissertation Abstracts International. 63, 08 (February 2003) : 2800-A.

Stockdale, J.D. Poverty and Quality of Life : A Perspective. 10, 3 (July-September 1972) : 6.

Whatmough, R. "The Listening School : Sixth Formers and staff as customers of each other." In Quality Improvement in Education : Case Studies in School Colleges and Universities, 19-103. Edited by C.Persons, London : David Fulton, 1994.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2/ว 100

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

15 กันยายน 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์ รหัสนักศึกษา 47252305 นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2"

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ ทั้งนี้ ภาควิชาฯ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ
โทร. / โทรสาร 034 - 219136

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธ์
   อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ดร. ธีระพงษ์ ศรีโพธิ์
   หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

3. ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธ์
   รองผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

4. นายยุทธ โตอดิเทพย์
   ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ดูแลเรื่องภาษาไทย
   สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5. นางสาวจันทร์เพ็ญ โชติศิริ
   ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ดูแลเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
   สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขออนุญาต

ทดลองเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2/ล.๐1

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

7 มกราคม 2551

เรื่อง ขอทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์ รหัสนักศึกษา 47252305 นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียน"

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาที่ท่านรับผิดชอบอยู่ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ภาควิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศริยา สุขพานิช)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ
โทรศัพท์ / โทรสาร 034 - 219136

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)ว. 1108

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

3 มีนาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2" มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งรองผู้อำนวยการและครูทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

รายชื่อโรงเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือ

1. โรงเรียนวัดสุวรรณาราม
2. โรงเรียนวัดไทยาวาส
3. โรงเรียนบ้านหอมเกร็ด
4. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศ ศาลายา
5. โรงเรียนวัดกลางบางแก้ว
6. โรงเรียนวัดมะเกลือ
7. โรงเรียนวัดสาละวัน
8. โรงเรียนวัดตุ๊กตา
9. โรงเรียนวัดงิ้วราย
10. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 109 โรงเรียน

****

อำเภอบางเลน

001 โรงเรียนวัดเกษตราราม
002 โรงเรียนวัดโพธิ์
003 โรงเรียนวัดบึงลาดสวาย
004 โรงเรียนตลาดรางกระทุ่ม
005 โรงเรียนวัดรางกำหยาด
006 โรงเรียนวัดบางไผ่นารถ
007 โรงเรียนบ้านประตูน้ำพระพิมล
008 โรงเรียนบ้านบางเลน
009 โรงเรียนวัดไผ่สามตำลึง
010 โรงเรียนวัดลำพญา
011 โรงเรียนวัดศิลามูล
012 โรงเรียนวัดบางหลวง
013 โรงเรียนเกษมสุริยัมปินาจ
014 โรงเรียนวัดผาสุการาม
015 โรงเรียนบ้านหนองปรงกาญจนา
016 โรงเรียนวัดบัวปากท่า
017 โรงเรียนวัดไผ่จรเข้
018 โรงเรียนวัดบอนใหญ่
019 โรงเรียนบ้านรางปลาหมอ
020 โรงเรียนบ้านคลองพระมอพิสัย
021 โรงเรียนบ้านรางกระทุ่ม
022 โรงเรียนบ้านหนองปรง
023 โรงเรียนบ้านคลองนกกระทุง
024 โรงเรียนวัดพระมอพิสัย
025 โรงเรียนบ้านนราภิรมณ์
026 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
027 โรงเรียนบ้านหนองมะม่วง
028 โรงเรียนวัดบางภาษี
029 โรงเรียนวัดราษฎร์สามัคคี
030 โรงเรียนวัดลัฏฐิวราราม
031 โรงเรียนวัดบางน้อยใน
032 โรงเรียนบ้านไผ่คอกวัว
033 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 4
034 โรงเรียนวัดบางปลา
035 โรงเรียนวัดสุขวัฒนาราม
036 โรงเรียนวัดเกาะแรด
037 โรงเรียนวัดเวฬุวนาราม
038 โรงเรียนวัดนราภิรมย์
039 โรงเรียนวัดบัวหวั่น
040 โรงเรียนบางเลนวิทยา
041 โรงเรียนสถาพรวิทยา
042 โรงเรียนวัดนิลเพชร
043 โรงเรียนวัดลานคา
044 โรงเรียนบางหลวงวิทยา
045 โรงเรียนวัดบัวปากท่าวิทยา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอสามพราน

046 โรงเรียนวัดอ้อมใหญ่
047 โรงเรียนสามพรานวิทยา
048 โรงเรียนบ้านคลองใหม่
049 โรงเรียนคลองลัดอ้อมใหญ่
050 โรงเรียนบ้านบางประแดง
051 โรงเรียนวัดท่าข้าม
052 โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม
053 โรงเรียนวัดท่าพูด
054 โรงเรียนวัดสรรเพชร
055 โรงเรียนวัดจินดาราม
056 โรงเรียนวัดหอมเกร็ด
057 โรงเรียนปรีดารามวิทยาคม
058 โรงเรียนบ้านสามพราน
059 โรงเรียนวัดเทียนดัด
060 โรงเรียนบ้านเพลินพัฒนา
061 โรงเรียนวัดปรีดาราม
062 โรงเรียนวัดวังน้ำขาว
063 โรงเรียนวัดลาดศรัทธาราม
064 โรงเรียนคลองบางกระทึก
065 โรงเรียนบ้านบางเตย
066 โรงเรียนวัดทรงคะนอง
067 โรงเรียนวัดบางช้างใต้
068 โรงเรียนวัดเชิงเลน
069 โรงเรียนบ้านดงเกตุ
070 โรงเรียนบ้านดอนทอง
071 โรงเรียนวัดเดชานุสรณ์
072 โรงเรียนบ้านท่าตลาด
073 โรงเรียนบ้านบางม่วง
074 โรงเรียนวัดบางช้างเหนือ
075 โรงเรียนวัดตากแดด
076 โรงเรียนหลวงพ่อแช่มอุปถัมภ์
077 โรงเรียนบ้านพาดหมอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอนครชัยศรี

078 โรงเรียนบ้านห้วยกรด

079 โรงเรียนบ้านห้วยพลู

080 โรงเรียนบ้านคลองบางกระจันทร์

081 โรงเรียนวัดสำโรง

082 โรงเรียนวัดพุทธธรรมรังษี

083 โรงเรียนวัดเสถียรรัตนาราม

084 โรงเรียนวัดห้วยพลู

085 โรงเรียนวัดบางพระ

086 โรงเรียนวัดลานตากฟ้า

087 โรงเรียนวัดกกตาล

088 โรงเรียนวัดกลางคูเวียง

089 โรงเรียนวัดสัมปทวน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

090 โรงเรียนวัดศีรษะทอง

091 โรงเรียนวัดท่าตำหนัก

092 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

093 โรงเรียนคลองทางหลวง

094 โรงเรียนวัดไทร

095 โรงเรียนวัดบ่อตะกั่ว

096 โรงเรียนวัดน้อย

097 โรงเรียนวัดห้วยตะโก

098 โรงเรียนวัดละมุด

099 โรงเรียนวัดใหม่สุคนธาราม

101 โรงเรียนวัดโคกเขมา

102 โรงเรียนวัดทุ่งน้อย

103 โรงเรียนวัดท้องไทร

104 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์

105 โรงเรียนเพิ่มวิทยา

อำเภอพุทธมณฑล

106 โรงเรียนบ้านคลองมหาสวัสดิ์

107 โรงเรียนบ้านคลองสว่างอารมณ์

108 โรงเรียนบ้านคลองโยง

109 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมหามงคล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S – S C A L E (A L P H A)

Item-total Statistics

	Scale Mean If Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
X1	81.6750	92.9429	.4329	.9559
X2	81.4500	90.7154	.6889	.9526
X3	81.5500	89.8436	.6505	.9531
X4	81.8000	90.3179	.6424	.9531
X5	81.6500	89.9256	.7356	.9519
X6	81.5500	88.4590	.7642	.9515
X7	81.7250	87.8968	.7765	.9512
X8	81.6750	88.6865	.7056	.9523
X9	81.5000	91.1795	.6893	.9527
X10	82.0250	91.4609	.5393	.9545
X11	81.7250	88.9224	.6579	.9531
X12	81.8250	87.2763	.8128	.9507
X13	81.7750	89.4609	.7572	.9517
X14	81.8750	87.8558	.8381	.9505
X15	81.8250	88.3019	.7754	.9513
X16	81.8750	89.4968	.7485	.9518
X17	82.1500	89.7718	.7006	.9524
X18	82.1500	88.2846	.6339	.9537
X19	82.0500	87.9974	.7182	.9521
X20	82.0500	86.2026	.7791	.9512
Y1	133.0750	200.5840	.6331	.9609
Y2	133.2500	201.3718	.6335	.9609
Y3	133.3750	199.6250	.6464	.9609
Y4	133.4250	199.1214	.6172	.9611

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Y5	133.1000	199.6308	.6239	.9610
Y6	133.5000	201.9487	.6757	.9607
Y7	132.8750	197.7532	.7445	.9602
Y8	132.8750	199.2917	.6638	.9607
Y9	132.9000	199.4256	.7040	.9605
Y10	132.7250	200.4096	.7140	.9605
Y11	132.6500	201.3615	.7203	.9605
Y12	132.5500	201.9974	.7110	.9606
Y13	132.9250	198.3276	.7287	.9603
Y14	132.6000	202.9128	.5779	.9612
Y15	133.1000	200.1436	.5422	.9617
Y16	133.6000	205.6308	.4503	.9619
Y17	133.6250	202.3942	.5614	.9614
Y18	133.8000	202.0615	.6204	.9610
Y19	133.5250	201.1276	.5790	.9613
Y20	133.5750	201.9404	.6510	.9608
Y21	133.1000	205.8872	.3544	.9626
Y22	132.8500	201.3103	.6282	.9610
Y23	133.0750	201.3532	.6814	.9607
Y24	133.3250	200.7378	.6150	.9610
Y25	133.3250	200.8917	.6067	.9611
Y26	133.3000	199.7538	.6456	.9609
Y27	133.2000	201.2923	.5966	.9612
Y28	133.3750	199.8814	.6330	.9609
Y29	133.5250	201.0250	.6676	.9607
Y30	133.4000	197.1179	.8083	.9598
Y31	133.2000	199.0872	.8280	.9598
Y32	133.4250	197.8404	.8023	.9599
Y33	132.9750	201.5122	.6608	.9608
Y34	133.3000	202.1641	.5915	.9612

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Reliability Coefficients

N of Cases = 40 N of Items = 20 Alpha = .9824

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน
ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน หัวหน้างานแนะแนวหรือครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียน และเพื่อทราบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแต่ประการใด และข้อมูลจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 3 คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน
ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1 - 2

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	[ ] 3
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	[ ] 4
3. ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	[ ] 5
4. ตำแหน่งหน้าที่ ☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ รองผู้อำนวยการ ☐ ครูแนะแนว ☐ ครูที่ปรึกษา	[ ] 6

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

<u>ตอนที่ 2</u> การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปฏิบัติตามความเป็นจริงในสถานศึกษาของท่านว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

ระดับ 5 หมายถึง ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการดำเนินงาน					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	มีการจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน นักเรียน 17-25 คน/ครู 1 คน						[ ] 7
2	มีการบันทึกผลข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในความดูแลของครูที่ปรึกษาครบทุกคน						[ ] 8
3	มีการรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล						[ ] 9
4	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของนักเรียนมีความสมบูรณ์						[ ] 10
5	ข้อมูลของนักเรียนถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้						[ ]11
	การคัดกรองนักเรียน						
6	มีการใช้ระเบียนสะสมและผลการประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และผลการศึกษานักเรียนในวิธีการและเครื่องมืออื่นๆ หรือการคัดกรองนักเรียน						[ ] 12
7	การคัดกรองนักเรียนใช้วิธีการที่หลากหลาย สามารถแยกกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาได้อย่างชัดเจน						[ ] 13
8	มีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน						[ ] 14

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการดำเนินงาน					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การส่งเสริมนักเรียน						
9	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น โฮมรูม และประชุมผู้ปกครองนักเรียน						[ ]15
10	มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรม						[ ]16
11	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม						[ ]17
12	มีการรายงานผลการจัดกิจกรรม						[ ]18
	การป้องกันและการแก้ไขปัญหา						
13	มีการจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา						[ ]19
14	มีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา						[ ]20
15	มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน						[ ]21
16	มีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และติดตามผลนักเรียน						[ ]22
	การส่งต่อนักเรียน						
17	กระบวนการ/ขั้นตอนการส่งต่อมีความชัดเจน						[ ]23
18	มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ						[ ]24
19	มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน						[ ]25
20	มีการบันทึกผลการช่วยเหลือ หรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก						[ ]26

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

<u>ตอนที่ 3</u> คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพนักเรียนตามความเป็นจริงในสถานศึกษาของท่านว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน	ระดับคุณภาพนักเรียน					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์						
1	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ						[ ]27
2	นักเรียนปฏิบัติภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนด						[ ]28
3	นักเรียนใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ้มค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม						[ ]29
4	นักเรียนเสียสละ อุทิศตนเพื่อบุคคลที่ด้อยโอกาสและส่วนรวม						[ ]30
5	นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม						[ ]31
6	นักเรียนวางแผนด้านการใช้จ่ายและเลือกใช้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม						[ ]32

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน	ระดับคุณภาพนักเรียน					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี						
7	นักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ						[ ]33
8	นักเรียนออกกำลังกายและเล่นกีฬาสม่ำเสมอเป็นปกติวิสัย						[ ]34
9	นักเรียนมีสมรรถภาพทางกาย มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย						[ ]35
10	นักเรียนดูแลรักษาสุขภาพป้องกันตนเองให้ปลอดจากอุบัติภัยและสิ่งเสพติด						[ ]36
11	นักเรียนมีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปและรู้จักควบคุมอารมณ์						[ ]37
	มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา						
12	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและฝึกปฏิบัติตนด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาด้วยความเต็มใจ						[ ]38
13	นักเรียนมีความสามารถพื้นฐานในการปฏิบัติกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาได้อย่างถูกต้อง						[ ]39
14	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา						[ ]40
15	นักเรียนประเมินตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพและสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา						[ ]41

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน	ระดับคุณภาพนักเรียน					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์						
16	นักเรียนสามารถตั้งคำถามหาเหตุผลและรู้จักวิธีคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง						[ ]42
17	นักเรียนสามารถสังเคราะห์สาระและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์งานได้ เช่น การทำโครงงาน การเขียนเรียงความหรือรายงาน						[ ]43
18	นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเลือกทางเลือกที่เหมาะสมได้						[ ]44
19	นักเรียนมีความสามารถในการพัฒนาและริเริ่มสิ่งใหม่						[ ]45
20	นักเรียนสามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้อย่างมีเหตุผล						[ ]46
	มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร						
21	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา						[ ]47
22	นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ						[ ]48
23	นักเรียนมีพัฒนาการในการใช้ทักษะการพูดและการเขียนและมีการบันทึกพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง						[ ]49
24	นักเรียนมีทักษะในการจัดการและนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง						[ ]50

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	คุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน	ระดับคุณภาพนักเรียน					สำหรับผู้วิจัย
		5		3	2	1	
	มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองย่างต่อเนื่อง						
25	นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน						[ ]51
26	นักเรียนมีการใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยตนเอง						[ ]52
27	นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ						[ ]53
28	นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง						[ ]54
	มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต						
29	นักเรียนมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ						[ ]55
30	นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนและแผนงานที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ						[ ]56
31	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขยัน อดทน ละเอียด รอบคอบในการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข						[ ]57
32	นักเรียนมีการประสานร่วมมือกับทุกฝ่ายในการพัฒนางาน						[ ]58
33	นักเรียนมีความชื่นชมยินดีในการประกอบอาชีพสุจริตของผู้ปกครอง						[ ]59
34	นักเรียนมีการวางแผนสำหรับการประกอบอาชีพสุจริตในอนาคต						[ ]60

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล นายทวีพงศ์ หล่มวงษ์

ที่อยู่ 63/2 หมู่ 3 ต.ไทยาวาส อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120

สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดสุวรรณาราม หมู่ที่ 1 ต. ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2523 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนคณาสวัสดิ์ศึกษา อ.เมือง จ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2526 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
วิทยาลัยครูมหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2530 สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต
วิชาเอก การบริหารโรงเรียน สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

พ.ศ. 2547 ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2526 ครู 2 ระดับ 2 โรงเรียนบ้านดงครั่งใหญ่
ต.ดงครั่งใหญ่ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2543 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านตอกตรา
ต.ขอนแตก อ.สังขะ จ.สุรินทร์

พ.ศ. 2546 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดมะเกลือ
ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม

พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน ครู คศ.3 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม
ต.ศาลายา จ.นครปฐม